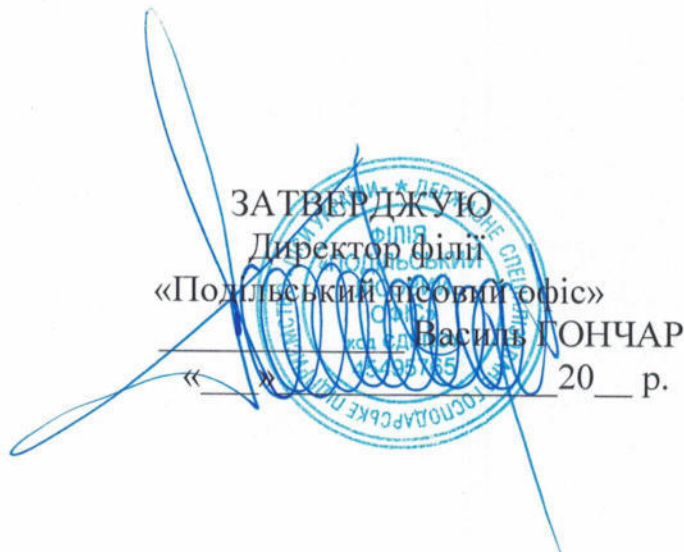

**ДЕРЖЛІСАГЕНСТВО
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ГОСПОДАРСЬКЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ЛІСИ УКРАЇНИ»
(ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»)**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор філії
«Подільський лісовий офіс»
Василь ГОНЧАР
«__» _____ 20__ р.

**ПЛАН ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА
(ПЛАН ЛІСОУПРАВЛІННЯ)**

Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс»
ДП «Ліси України»
на 2026 рік

ЗМІСТ

1. Загальна інформація про Надлісництво	3
1.1 Організаційна структура	3
1.2 Право власності та користування	9
1.3 Зобов'язання щодо FSC® (FSC - C120631).....	10
1.4 Опис території Надлісництва	11
2. Цілі ведення господарства	12
2.1.Стратегічні цілі	12
2.2 Оперативні плани	12
2.3 Шляхи досягнення	13
2.4 Залученість в місцеву економіку	14
3. Характеристика лісових ресурсів	14
3.1 Розподіл площі за категоріями	14
3.2 Особливості ландшафту	15
3.3 Економічні аспекти	16
3.4 Диверсифікація діяльності	17
4. Екологічні цінності	18
4.1 Виявлення та картування	18
4.2 Режим охорони	29
5. Природоохоронні заходи	31
5.1 Збереження біорізноманіття	31
5.2 Охорона раритетних видів	35
5.3 Водоохоронні зони	43
5.4 Ґрунтозахисні заходи	44
5.5 Оцінка впливу на довкілля	45
6. План господарських заходів	49
6.1 Розрахункова лісосіка	49
6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок	50
6.3 Лісовідновлення та лісорозведення	54
6.4 Охорона лісів від пожеж	55
6.5 Захист лісу від шкідників і хвороб	56
6.6 Господарська діяльність надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі вибухонебезпечними предметами	56
6.7 Дотримання принципу невиснажливості	57
7. Моніторинг лісів	57
7.1 Методика моніторингу	57
7.2 Періодичність	60
7.3 Показники	60
7.4 Документування результатів, у тому числі картування	61
8. Соціальні аспекти	61
8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність	61
8.2 Охорона праці	61
8.3 Взаємодія з громадами	62
8.4 Вирішення конфліктів	66

Результати оцінювання

План лісоуправління (заходів) по веденню лісового господарства передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основа із яких - невиснажливе лісове господарювання із врахуванням соціальних, економічних та екологічних наслідків, тобто створення умов для розвитку діяльності надлісництва в рамках чинного законодавства.

Стратегічне планування проводиться під час складання 10-річних планів організації та розвитку лісового господарства лісовпорядною організацією ВО «Укрдержліспроєкт», а оперативне планування відбувається в рамках підготовки щорічних планів діяльності на основі 10-річного плану. Під час планування здійснюється: визначення та затвердження щорічної розрахункової лісосіки (максимально можливого обсягу заготівлі деревини в порядку рубок головного користування відповідно до принципів безперервного і постійного лісокористування).

Основні вимоги сьогодення - це ефективне господарювання, необхідність забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу, соціальних гарантій працюючих та місцевого населення.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАДЛІСНИЦТВО

1.1. Організаційна структура

Путильське надлісництво філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» розташоване в південно-західній частині Чернівецької області на території Вижницького адміністративного району.

Поштова адреса вул. Шевченка 3б, селище Путила Вижницького району Чернівецької області 59101

Електронна адреса, putylske.lg@e-forest.gov.ua

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісогосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Путильське надлісництво є структурним підрозділом філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України». До складу Надлісництва входять виробничі та інші підрозділи, що забезпечують його діяльність відповідно до мети та предмету діяльності Філії, що діють на підставі положень, затверджених директором Філії та внутрішніх документів підприємства.

До основних завдань Путильського надлісництва належать:

Відтворення та підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, вживання інших заходів відповідно до законодавства.

Забезпечення охорони лісів від пожеж, незаконних рубок, шкідників і хвороб, пошкодження внаслідок антропогенного та іншого шкідливого впливу.

Вжиття заходів у порядку та в межах, визначених законодавством, щодозапобігання злочинам і адміністративним правопорушенням у сфері лісового та мисливського господарства, а також використання лісових ресурсів і мисливських тварин.

Дотримання правил і норм використання лісових ресурсів. Ефективне використання лісових ресурсів.

Забезпечення згідно з плановими показниками освоєння лісосічного фонду. Забезпечення виходу ділової деревини в розрізі порід та класів якості згідно з сортиментною структурою.

Забезпечення відбору високоартісних лісоматеріалів цінних деревних порід. Вжиття заходів щодо запобігання накопичення та втрати якості залишків лісопродукції.

Дотримання державних стандартів та технічних умов, нормативно - технічної документації щодо маркування, сортування, штабелювання, обміру та обліку лісоматеріалів.

Ведення лісового господарства на підставі затверджених в установленому порядку матеріалів лісовпорядкування, здійснення використання лісових ресурсів способами, які забезпечують збереження оздоровчих і захисних властивостей лісів, а також створюють сприятливі умови для їх охорони, захисту та відтворення.

Організація та забезпечення ведення лісового господарства у відповідності до національних та міжнародних стандартів системи ведення лісового господарства для України.

Ведення первинного обліку лісів. Забезпечення проведення лісовпорядкування та упорядкування мисливських угідь Підприємства на землях, закріплених за Філією у межах Надлісництва.

Забезпечення дотримання заповідного режиму та вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які розташовані на землях, що закріплені за Філією у межах Надлісництва, під час здійснення господарської та іншої діяльності.

Збереження та посилення ролі захисних властивостей лісів, лісові ділянки яких виконують захисні, природоохоронні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі та рекреаційні функції, а також функції захисту навколишнього природного середовища та інженерних об'єктів від негативного впливу природних та антропогенних факторів.

Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві, лісозаготівля.

Заготівля другорядних лісових матеріалів та здійснення побічних лісокористувань.

Ведення мисливського господарства, організація та проведення полювання, контроль за дотриманням правил полювання у межах мисливських угідь Підприємства, закріплених за Філією у межах Надлісництва.

Вивчення та ведення обліку мисливської фауни і реєстрація всіх змін в її складі з метою найбільш раціонального її використання. Селекційний та вибірковий діагностичний відстріли мисливських тварин для ветеринарно-санітарної експертизи.

Проведення робіт щодо сертифікації продукції та її штрихкодowego маркування. Забезпечення надійної роботи інженерних мереж, устаткування, експлуатаційне утримання будівель та споруд у лісництвах та інших виробничих підрозділах Надлісництва.

Забезпечення визначення, збору та систематизації потреби в проведенні поточних ремонтів чи будівництві (нове будівництво, капітальний ремонт та реконструкція).

Забезпечення організації своєчасного проведення капітальних та поточних ремонтів інженерних мереж, устаткування, приміщень, будівель та споруд, розташованих в лісництвах та інших виробничих підрозділах Надлісництва, згідно з затвердженим інвестиційним планом.

Здійснення контролю за ходом будівництва та проведенням поточного ремонту на об'єктах у лісництвах та інших виробничих підрозділах Надлісництва.

Погодження (візування) актів приймання виконаних будівельних робіт. Участь у прийнятті в експлуатацію об'єктів капітального будівництва, роботи на яких завершені.

Створення належних умов праці, виконання заходів з покращення стану охорони праці та контроль за дотриманням законодавства з охорони праці щодо безпечного виконання робіт.

Забезпечення вирішення питань цивільного захисту, здійснення заходів щодо захисту населення і територій під час надзвичайних ситуацій.

Відповідно до мети і предмету діяльності Філії можуть провадити інші види діяльності у Надлісництві, що не суперечать законодавству України.

Нинішнє лісовпорядкування проведено за I розрядом у відповідності з вимогами чинної лісовпорядної інструкції, рішеннями другої лісовпорядної наради і технічної наради за підсумками матеріалів лісовпорядкування площа підприємства становить 56733,3 га.

Організація території лісового фонду

Загальна площа земель лісового фонду станом на 01.01.2026 року	Площа земель, які вилучені у звітному періоді	Загальна площа земель лісового фонду станом на 01.01.2026	в т.ч. площа земель на яку отримано державні акти	Кількість	
				лісництв	Майстерських діляниць, обходів
56733,3	-	50848,6	13496,055	13	86

Лісовпорядкування проведено за методом класів віку, який полягає в утворенні госпчастин, господарств, господарських секцій, які складаються з сукупності однорідних за складом і продуктивністю деревостанів, об'єднаних одним віком і способом рубки лісу. Первинною обліковою одиницею є таксаційний виділ, а первинною розрахунковою одиницею - господарська секція. Усі розрахунки здійснені на основі підсумків розподілу площ і запасів насаджень господарських секцій за класами віку.

Під час проведення лісовпорядних робіт керувалися Лісовим кодексом України, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами України, протоколом першої лісовпорядної наради.

Геодезичною (картографічною) основою для складання лісовпорядних планшетів стали правостановлюючі документи на право постійного користування земельними ділянками.

Таксація лісового фонду здійснювати поєднанням окомірної таксації з вибірковою вимірювальною і переліковою таксацією, дані якої слугували основою для таксаційної характеристики виділу. Для коригування запасів насаджень на 1 га під час окомірної таксації, а також визначення відносних повнот під час вибіркової вимірювальної і перелікової таксації використовувалися таблиці «Сум площ перерізів та запасів деревостанів при повноті 1,0», поміщених в «Лісотаксаційному довіднику» (Київ-2013), затвердженого Держлісагентством України (протокол засідання НТР агентства від 27.12.2011).

Стан та динаміка земель лісгосподарського призначення

Основні показники лісового фонду в нижченаведених таблицях сформовані в цілому по лісовому господарству. Стан лісового фонду в межах категорій лісів, господарських частин, панівних порід і господарських секцій приведено в окремих книгах проектів організації та розвитку лісового господарства .

Лісові ділянки в практичній діяльності використовуються ефективно. Про це свідчить збільшення питомої ваги лісових ділянок та поліпшення середніх таксаційних показників.

Основні показники лісового фонду (за матеріалами останнього безперервного лісовпорядкування)

Загальна площа надлісництва становить 56733,3 га. Площа, вкрита лісовою рослинністю становить 50848,6 га. Переважна частина лісів надлісництва представлена лісовими насадженнями, які сформовані такими основними лісотвірними деревними породами: ялиною європейською на загальній площі 46638,9 га із середнім запасом 318 м³/га, ялицею білою на загальній площі 1199,4 га із середнім запасом 248 м³/га, буком лісовим на загальній площі 2366,1 га із середнім запасом 269 м³/га, інші деревні породи на загальній площі 644,2 га.

Діагностична характеристика типів лісу викладена в Основних положеннях організації і розвитку лісового господарства Чернівецької області.

Існуючий розподіл деревних порід за групами віку відрізняється від оптимального і зумовлений фактичним станом насаджень.

Основними причинами зміни площі вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок і загальних запасів є приймання земельних ділянок протягом ревізійного періоду, переведення незімкнутих лісових культур у вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, природний ріст насаджень.

Направленість і результативність ходу природного поновлення як на непокритих лісовою рослинністю лісових ділянках, так і під наметом лісу в регіоні вивчені достатньо. Висновки наукових досліджень і виробничого досвіду з природного поновлення лісу наступні:

- природне поновлення сосни звичайної та дуба звичайного під наметом стиглих насаджень і зрубів проходить, в основному, незадовільно;
- природне поновлення м'яколистяних зрубів (вільхових, осикових) проходить задовільно.

Отже, в лісовому фонді повинен переважати лісокультурний метод лісовідновлення, і лише у випадках достатньої наявності якісного підросту цінних порід, а також в сирих і мокрих типах умов місцезростання, успішне лісовідновлення можливе шляхом природного поновлення лісу та сприяння природному поновленню.

Головне користування лісом

Розподіл вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок на включені та виключені з розрахунку рубок головного користування за даними лісовпорядкування.

Значні розходження по виходу ділової деревини по хвойному і твердолистяному господарству соснової і дубової господарських секцій між даними лісового господарства і лісовпорядкування пояснюється станом насаджень на час відводу їх в рубку.

Товаризація лісосічного фонду виконана спеціальною комп'ютерною програмою згідно «Нормативів товарності деревостанів основних лісоутворювальних порід України», Київ -2004, затверджених Держкомлісгоспом України 22.10.04 р. Товарна структура лісосічного фонду.

На ревізійний період лісовпорядкуванням проектується суцільний спосіб рубки у відповідності з «Правилами рубок головного користування України», К., 2010.

Розрахунок обсягу рубок головного користування на ревізійний період, виконаний на комп'ютері за спеціальною програмою.

Розрахункова лісосіка - щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Об'єднана розрахункова лісосіка рубок головного користування по Путильському надлісництві обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднання «Київська лісовпорядна експедиція» згідно Методики визначення розрахункової лісосіки, погодженої з Міністерством екології та природних ресурсів України від 11 вересня 2000 року та затвердженої Наказом Держкомлісгоспу України від 14 вересня 2000 року № 105

Щорічні обсяги рубок головного користування проектуються згідно наказів про затвердження розрахункової лісосіки для постійного лісокористувача Чернівецької області на 2023-2030 роки №459 від 29.06.2023р.- для філії «Путильське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Щорічний обсяг заготівлі від рубок головного користування Путильського надлісництва регулюється встановленою розрахунковою лісосікою, попередньо затвердженою для філії «Путильське лісове господарство» на 2023-2030 роки.

	Розрахункова лісосіка
Всього по надлісництву	92480
Хвойне господарство, всього	87440
<i>ялинова госпсекція</i>	85310
<i>ялицева госпсекція</i>	2130
Твердолистяне господарство, всього	4720
<i>букова госпсекція</i>	4720
<i>грабова госпсекція</i>	-
<i>ясенева госпсекція</i>	-
М'яколистяне господарство, всього	320
<i>березова госпсекція</i>	-
<i>вільхова госпсекція</i>	-
<i>осикова госпсекція</i>	320

Заготівля деревини та її вивезення на 2026 рік планується у повній відповідності з розрахунковою лісосікою.

Приймаючи розрахункову лісосіку лісовпорядкування керувалося принципами забезпечення невиснажливого і рівномірного користування лісовими ресурсами, збереженням умов відтворення високопродуктивних стійких насаджень, їх екологічних та інших корисних властивостей.

Розміщення рубок головного користування

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень. Планується поетапне освоєння лісосічного фонду з врахуванням проекту будівництва лісогосподарських доріг. При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені Правилами рубок ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямок рубки і кількість зрубів у кварталі.

По кожному лісництву на ревізійний період складені відомості рубок головного користування, в які внесені з групуванням за п'ятиріччями виділи (частина виділів) стиглих і перестійних деревостанів, можливих для експлуатації.

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку, можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисних функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку будівництвом; у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленої розрахункової лісосіки через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік; в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування.

Рубки формування та оздоровлення лісів

Рубки догляду за лісом

Під час проведення польових лісовпорядних робіт були виявлені насадження, які потребують проведення рубок догляду за лісівничими вимогами на час проведення таксації.

Друга лісовпорядна нарада прийняла лісовпорядкуванням обсяги рубок догляду.

Для підтвердження правильності запроектованих обсягів рубок догляду приведено розподіл за повнотами площі насаджень у віці рубок догляду і призначених в рубку.

Неповне охоплення рубками догляду насаджень пояснюється не призначенням освітлення і прочищення в насадженнях, що зростають в сирих і мокрих типах лісорослинних умов, крім мішаних соснових насаджень, як передбачено протоколом першої лісовпорядної наради.

1.2 Право власності та користування

Право власності та інше речове право на активи Надлісництва, права та обмеження щодо їх використання, розпорядження ними, право користування земельними ділянками у межах території Путильського надлісництва, регулюється наказами Державного агентства лісових ресурсів, ДП «Ліси України», філії «Подільський лісовий офіс».

1.3 Зобов'язання щодо FSC® (FSC-C120631).

Всі покладені функції та обов'язки, зокрема і щодо обліку і відтворення, охорони і захисту лісів, а також регулювання їх використання в цілях задоволення потреб в лісових ресурсах Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» здійснює згідно з сучасним законодавством України, зокрема з Лісовим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами та у відповідності до міжнародних правил та стандартів. Політика надлісництва повністю спрямована на раціональне використання, збереження та відновлення лісових ресурсів з урахуванням критеріїв лісової сертифікації.

Лісова сертифікація – це процедура, в процесі якої оцінюється якість лісоуправління, або простіше сказати якість господарювання в лісах та їх екологічний стан. Проводиться вона незалежними від підприємства міжнародними експертами згідно прийнятих міжнародних стандартів сталого лісоуправління.

Мета: забезпечення економічно, екологічно та соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загально визнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства забезпечує заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Соціально орієнтоване ведення лісового господарства сприяє зростанню добробуту місцевого ведення і суспільства в цілому, а також стимулює місцеве населення зберігати лісові ресурси.

Економічно життєздатне використання лісових ресурсів означає, що лісове господарство і лісокористування організовані й управляються таким чином, щоб бути прибутковими, при цьому не за рахунок виснаження лісових ресурсів і природних екосистем. Сертифікація лісів є об'єктивною необхідністю, оскільки вона сприяє поліпшенню лісокористування, сталому розвитку лісового господарства, зміцненню Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» на внутрішніх ринках продукції і виходу на зовнішні. Крім того, в світі все більше зростає число груп споживачів, що зобов'язалися використовувати продукцію лише із сертифікованих лісів, та обсяги споживання ними сертифікованої продукції мають тенденцію до зростання, і окремі країни і регіони відмовляються купувати продукцію із не сертифікованих лісів, а участь у об'єднаннях споживачів продукції із сертифікованих лісів дозволяє отримувати хороші відгуки про Путильське надлісництво як таке, що не завдає шкоди довкіллю.

Наше надлісництво, прагне активно займатися зовнішньоекономічною діяльністю, і сертифікація лісів – необхідна для цього процедура.

Також сертифікація сприяє модернізації виробничого процесу, підвищенню ефективності системи охорони праці та техніки безпеки на робочих місцях, підвищенню професійної відповідальності персоналу, забезпеченню сталості користування лісовими ресурсами.

У зв'язку з вищевикладеним, для досягнення поставлених цілей та мети наше надлісництво у своїй роботі дотримуватиметься принципів лісової сертифікації FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України, таких як:

Принцип 1: Дотримання законодавства;

Принцип 2: Права працівників та умови працевлаштування;

Принцип 3: Права тубільних народів, такі народи відсутні в Україні;

Принцип 4: Стосунки з громадами;

Принцип 5: Вигоди від лісів;

Принцип 6: Цінності довкілля та впливи;

Принцип 7: Планування господарювання;

Принцип 8: Моніторинг та оцінювання;

Принцип 9: Особливі цінності для збереження;

Принцип 10: Виконання господарських заходів.

Початком діяльності Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» з впровадження лісової сертифікації є прийняття на себе добровільних довготермінових зобов'язань щодо дотримання принципів і критеріїв FSC®, а саме:

- застосовувати на практиці принципи і критерії FSC® зі сталого ведення лісового господарства;

- використовувати всі види лісових ресурсів на принципах сталого розвитку;

- вирішувати соціальні питання ведення лісового господарства, підтримувати соціальний і економічний розвиток місцевого населення;

- консультиватися з усіма зацікавленими сторонами з питань планування та ведення лісового господарства на принципах сталого розвитку;

- відстежувати стан довкілля і постійно вдосконалювати лісгосподарське виробництво, робити його екологічно безпечним;

- вживати профілактичних дій із пом'якшення негативних впливів лісгосподарського виробництва на навколишнє середовище;

- гарантувати, що всі лісові робітники, чия професійна діяльність суттєво впливає на навколишнє середовище, будуть відповідним чином навчені практичним діям з виконання цих зобов'язань.

1.4 Опис території Надлісництва

Природно-кліматичні умови

Відповідно до лісорослинного районування («Комплексне лісгосподарське районування України і Молдавії», під редакцією С.А.Генсірука, Київ, «Наукова думка», 1981) територія Путильського надлісництва відноситься до Гірськокарпатського лісгосподарського округу, лісгосподарської області Українських Карпат.

Клімат району розташування надлісництва помірно-континентальний, порівняно вологий і теплий, характерний для Карпатської зони. Зима м'яка, з

частими відлигами, літо тепле, з достатньою кількістю опадів. Середньорічна температура становить 4,5 °С.

Найхолодніший період зими починається приблизно 12-15 грудня і триває зазвичай 60 днів. Стійке промерзання ґрунту, як правило триває 30-100 днів; глибина його у середньому досягає 35 см.

Середньорічна кількість атмосферних опадів сягає 797 мм. За вегетаційний період випадає в середньому 425-475 мм опадів. Річний хід опадів характеризується чітко виявленим максимумом у липні (80-90 мм) та мінімумом у січні (40-50 мм). Середня тривалість бездошових періодів становить 3 дні.

Із кліматичних факторів, що негативно впливають на ріст і розвиток лісових насаджень - це ранні осінні та пізні весняні заморозки, періодичність сильних вітрів, що веде до вітровалів. Зимовий характер опадів і різке танення снігу приводить до водних ерозійних процесів, повені річок, підмиву берегів, змиву ґрунту і утворення зсувів.

2. ЦІЛІ ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСТВА

2.1 Стратегічні цілі

План ведення господарства (План лісоуправління) по веденню лісового господарства передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основа із яких - невиснажливе лісове господарювання із врахуванням соціальних, економічних та екологічних наслідків, тобто створення умов для розвитку діяльності філії в рамках чинного законодавства.

Стратегічне планування проводиться під час складання 10-річних планів організації та розвитку лісового господарства лісовпорядною організацією ВО «Укрдержліспроект», а оперативне планування відбувається в рамках підготовки щорічних планів діяльності на основі 10-річного плану. Під час планування здійснюється: визначення та затвердження щорічної розрахункової лісосіки (максимально можливого обсягу заготівлі деревини в порядку рубок головного користування відповідно до принципів безперервного і постійного лісокористування).

2.2 Оперативні плани

Оперативними планами ведення господарської діяльності Путильського надлісництва є виробничо-фінансовий план на 2026 рік, який є частиною загального виробничо-фінансового плану філії «Подільський лісовий офіс» щодо проведення заготівлі деревини в порядку рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів, відтворення лісів, охорони та захисту лісів, ведення мисливського господарства та інше.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- прозоре використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах невиснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану надлісництва;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності надлісництва;
- оптимізація структури надлісництва, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності надлісництва;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників надлісництва;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісогосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

2.3 Шляхи досягнення

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс».

Весь комплекс лісогосподарських заходів Путильського надлісництва, передбачений виробничо-фінансовим планом на 2026 рік, реалізовується шляхом виконання ряду лісогосподарських робіт та заходів як власними працівниками (штатними) , так і залученням підрядників згідно заключених договорів.

2.4. Залученість у місцеву економіку

Господарська діяльність Путильського надлісництва несе великий вклад у розвиток місцевої економіки шляхом:

- Сплати всіх податків і зборів до місцевих бюджетів;
- Працевлаштуванням місцевого населення;
- Заключенням договорів із підрядниками, на виконання ними комплексу лісогосподарських робіт, які зареєстровані в зоні діяльності надлісництва;
- Забезпечення місцевого бізнесу з переробки деревини, шляхом виконання з ними біржових договорів щодо реалізації їм необробленої деревини за результатами біржових торгів;
- Забезпечення місцевого населення лісоматеріалами круглими та дровами паливними, згідно заключених договорів;
- Надання доступу місцевому населенню до збору дикорослих плодів, грибів та ягід для власних потреб.

Комунікація з суб'єктами господарювання, які зацікавлені в продукції та послугах Путильського надлісництва, здійснюється через засоби масової інформації, соціальні мережі, органи місцевого самоврядування, спеціалістів Путильського надлісництва.

3.ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

3.1 Розподіл площі за категоріями

Ліси в яких здійснюється лісогосподарська діяльність Путильського надлісництва мають відповідний поділ на категорії.

Поділ лісів на категорії

Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – 16626,9 га; рекреаційно-оздоровчі ліси – 3896,7 га; захисні ліси – 8833,6 га; експлуатаційні ліси – 27376,1 га. Ліси загальною площею 13980,3 га, які виконують переважно природоохоронні та захисні функції, виключені з розрахунку головного користування. Загальна площа об'єктів природно-заповідного фонду на території надлісництва становить 17881,8 га (заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи). На території надлісництва також виділені території «Смарагдової мережі» загальною площею 16517,9 га.

Господарські частини, господарства та господарські секції

Виходячи з приведеного у відповідність до Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок (2007) поділу лісів державного підприємства на категорії, їх функціонального значення, встановленого в них режиму ведення лісового господарства і лісокористування на наступний ревізійний період, утворені такі господарські частини:

Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення:

- ліси природоохоронного призначення з особливим режимом користування на рівнині.

Рекреаційно-оздоровчі ліси:

- рекреаційно-оздоровчі ліси з особливим режимом користування на рівнині;
- рекреаційно-оздоровчі ліси з обмеженим режимом користування на рівнині;

Захисні ліси:

- захисні ліси з особливим режимом користування на рівнині;
- захисні ліси з обмеженим режимом користування на рівнині

Експлуатаційні ліси:

- експлуатаційні ліси на рівнині.

До лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення з особливим режимом користування віднесені: заповідні лісові урочища, заказники.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з особливим режимом користування віднесена лісопаркова частина лісів зеленої зони.

До рекреаційно-оздоровчих лісів з обмеженим режимом користування віднесена лісогосподарська частина лісів зеленої зони.

До захисних лісів з особливим режимом користування віднесені протиерозійні ліси.

До захисних лісів з обмеженим режимом користування віднесені: лісові ділянки (смуги лісів), які прилягають до смуг відведення залізниць, автомобільних доріг державного значення, лісові ділянки (смуги лісів)

уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів.

При організації господарств і господарських секцій лісовпорядкування виходило з породного складу насаджень, їхньої продуктивності та інших особливостей, що зумовлюють застосування різних нормативів і систем господарських заходів, а також цілей ведення лісового господарства, визначених Основними положеннями організації та розвитку лісового господарства області.

3.2 Особливості ландшафту

За характером рельєфу територія надлісництва відноситься до зони Карпат представлених рядом паралельних хребтів, витягнутих з південного сходу на північний захід і розділених широкими подовженими долинами річок – Бісків, Путила, Яловичора, Перкалаб, Сарата та іншими. Рельєф сильно зрізаний наявністю великої кількості гірських потоків з великою крутизною схилів.

Територія надлісництва за характером рельєфу являє собою високо гірську частину Буковинських Карпат. Рельєф представлений трьома основними групами хребтів, які витягнулись з північного заходу на південний схід, Хребти масивні, вершини, як правило, округлі. Середня стрімкість схилів в межах 20-35°, багато гірських потоків. Всі ліси відносяться до гірських. Основні

кліматичні показники району розташування надлісництва взяті за даними метеостанції с.Селятин.

За стрімкістю схили в гірській частині поділяються на (у % від вкритої гірської площі):

- пологі (до 10 градусів) – 11,7 %;
- покаті (11-20 градусів) – 45,8 %;
- стрімкі (21-30 градусів на південних і 21-35 градусів на північних схилах) – 40,6 %;
- дуже стрімкі (понад 30 градусів на південних і понад 35 градусів на північних схилах) - 1,9 %.

3.3 Економічні аспекти

Район розташування філії відноситься до числа лісогосподарських і сільськогосподарських районів області.

Провідною галуззю народного господарства є лісова промисловість, сільське господарство представлене тваринництвом.

Деревообробна промисловість є однією з провідних галузей господарського комплексу Вижницького району. Основними споживачами деревини є 7 деревообробних промислових підприємств, якими вироблено товарної продукції на суму понад 25,9 млн. грн., постійно забезпечені роботою 1,1 тис. чоловік.

В районі переробляється біля 50 відсотків заготовленої ділової деревини, решту реалізується як сировина для меблевих та целюлозно-паперових підприємств України. В бувшому Путильському районі функціонує 13 агроформувань, 41 фермерське та понад 6,0 тис. особистих селянських господарств. Загальна площа сільськогосподарських угідь району становить 23,7 тис. га, або складає 27 % загальної площі району, в тому числі рілля складає 1,2 тис. га, багаторічні насадження – 0,3 тис. га, сіножаті – 12,6 тис. га, пасовища – 9,6 га. Частка земель сільськогосподарського призначення, що знаходяться в користуванні сільськогосподарських підприємств району складає близько 3%, решта – в господарствах населення. В районі всіма категоріями господарств вироблено м'яса (в живій вазі) 1512 т, молока – 19557 т, вовни – 22 т, яєць – 3,8 млн. шт., меду – 4,5 т; з них агроформуваннями та фермерськими господарствами вироблено 396 т молока, 73 т м'яса, 2,3 т вовни. Станом на 01 січня 2019 року чисельність сільськогосподарських тварин в районі складає: корів – 5403 гол., свиней – 2612 гол., овець та кіз – 4741 гол., коней – 205 гол., домашньої птиці – 26,6 тис. шт.

Лісистість адміністративного району, на території якого розташована філія складає 56,6 %. Ліси на території району розташовані рівномірно.

Лісове господарство в економіці району розташування займає провідне місце.

Основні напрямки його розвитку – підвищення продуктивності лісових земель, посилення санітарно-гігієнічних та оздоровчих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в деревині і інших лісових ресурсах.

Нааявні в лісовому фонді сільськогосподарські угіддя використовуються для потреб підсобного господарства, працівників підприємства і лісової охорони.

Випас худоби в лісовому фонді проводиться місцевим населенням.

З побічних лісових користувань в філії має місце заготівля сіна, бджільництво, збір грибів, ягід і лікарської сировини місцевим населенням.

Мисливська фауна в лісах філії представлена оленями, козулями, кабанями, ведмедями, зайцями, вовками, куницями, рисями, борсуками.

Полювання носить спортивний характер.

Крім задоволення потреб народного господарства в деревині і продукції побічних лісових користувань, лісові насадження мають важливе природоохоронне і рекреаційне значення.

Використання лісових ресурсів показує, що лісове господарство та лісокористування управляються та організуються таким чином, щоб бути прибутковими, при цьому не виснажуючи лісові ресурси та природні екосистеми.

Використання лісових ресурсів показує, що лісове господарство та лісокористування управляються та організуються таким чином, щоб бути прибутковими, при цьому не виснажуючи лісові ресурси та природні екосистеми.

3.4 Диверсифікація діяльності

Планування діяльності Путильського надлісництва спрямоване на розширення джерел прибутків, економічного сталого розвитку, покращення екологічної стійкості. Дана діяльність передбачає різноманітність використання лісових ресурсів, а також впровадження нових видів діяльності.

Основні напрямки диверсифікації діяльності включають:

- розширення асортименту продукції;
- сприяння розвитку місцевої промислової переробки;
- рекреаційна та туристична діяльність – облаштування рекреаційних зон, організація еко туризму, пропозиція освітніх та культурних послуг, пов'язаних з лісами досягається шляхом розбудови типових рекреаційних пунктів та екологічних стежок.

З метою діяльності Путильського надлісництва, спрямованою на розширення джерел прибутків, економічного сталого розвитку, покращення екологічної стійкості, надлісництвом розглядається можливість впровадження нових видів діяльності, а саме:

- розширення асортименту продукції;
- сприяння розвитку місцевої промислової переробки;
- рекреаційна та туристична діяльність – облаштування рекреаційних зон, організація еко туризму, пропозиція освітніх та культурних послуг, пов'язаних з лісами досягається шляхом розбудови типових рекреаційних пунктів та екологічних стежок.
- отримання продуктів побічного користування із високою доданою вартістю

(заготівля грибів та ягід, березового соку, меду, лікарської сировини, створення на землях сільськогосподарського призначення плантацій плодово-ягідних деревних та чагарникових культур).

4. ЕКОЛОГІЧНІ ЦІННОСТІ

4.1 Виявлення та картування

Згідно вимог FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України, в Путильському надлісництві виявлено репрезентативні ділянки аборигенних екосистем (пропорційно до їх представництва у загальній площі надлісництва). Встановлені репрезентативні ділянки аборигенних екосистем взято для їх збереження під охорону. В них заборонено проведення будь-яких господарських заходів, окрім спрямованих на підтримання та посилення функцій цих ділянок. В списку репрезентативних ділянок представлені аборигенні екосистеми і ті, які могли б існувати у природних умовах у межах території надлісництва. З працівниками Путильського надлісництва регулярно проводиться навчання щодо збереження в природному стані репрезентативних ділянок, їх моніторинг та повідомлення щодо виявлення негативних природних та антропогенних змін на їх території.

Репрезентативні ділянки наносяться на картографічні матеріали Путильського надлісництва, з метою їх визначення місць розташування і обстеження в натурі працівниками надлісництва.

Площі лісів високої природоохоронної цінності, що охороняються

З метою дотримання Принципу 9 FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України, на території Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» виділені і охороняються особливі цінності для збереження (ОЦЗ), загальна площа яких складає 7325,3 га, на яких щорічно проводиться моніторинг стану. Площі ділянок ОЦЗ в розрізі особливих цінностей для збереження приведено нижче:

ОЦЗ 1 – Видове різноманіття. Концентрації біологічного різноманіття, включно з ендемічними, рідкісними видами і видами, що перебувають під загрозою, або зникають, які є істотними на світовому, регіональному або національному рівнях – 6938,6 га.

ОЦЗ 3 – Екосистеми та оселища. Рідкісні й такі, що перебувають під загрозою або зникають екосистеми, оселища або рефугіуми – 269,2 га.

ОЦЗ 4 – Критичні послуги екосистем. Основні послуги екосистем у критичних ситуаціях, включно із захистом водозборів і запобіганням ерозії вразливих ґрунтів і схилів – 116,7 га.

ОЦЗ 6 – Культурні цінності. Ділянки, ресурси, оселища та ландшафти світового або національного культурного, археологічного або історичного

значення та/або критичної культурної, екологічної, економічної чи релігійної/священної важливості для традиційних культур місцевих громад або тубільних народів, визначені шляхом залучення цих місцевих громад або тубільних народів – 0,8 га.

Путильським надлісництвом регулярно, згідно програми моніторингу, проводиться моніторинг та оцінка стану ОЦЗ. Визначення і встановлення ОЦЗ проводиться за участі зацікавлених сторін.

Виявлення особливих цінностей для збереження

Основними господарськими заходами, що заплановані в ОЦЗ є:

- Рубки догляду.
- Вибіркові санітарні рубки.
- Протипожежні заходи.

Особливостями проведення лісгосподарських заходів в ОЦЗ є:

- Під час проведення рубок догляду зберігається природне поновлення цінних видів, особливо коли йому загрожує небезпека витіснення іншими видами.
- Методи та способи проведення рубок догляду мають забезпечувати мінімальне порушення лісового середовища й дерев, що залишаються, тому інтенсивність рубок догляду за лісом знижено.

Попередній план виявлення і взяття під охорону особливих цінностей для збереження ОЦЗ

Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону особливо цінних для збереження лісів	Заходи щодо охорони особливо цінних для збереження лісів	Хто проводить
Проведення консультацій з зацікавленими сторонами щодо визначення розташування відтворювальних ділянок мисливських господарств на території надлісництва	Оголошення режиму тиші та обмеження господарської діяльності в період з 01.04 по 15.06	Спеціаліст надлісництва, зацікавлені сторони
З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишки ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Спеціаліст надлісництва, зацікавлені сторони
Проведення обмеження земельних лісових ділянок при проведенні безперервного лісовпорядкування, відводах і таксації лісосік рубок головного користування і оздоровлення лісів При виявленні, виділяються ОЦЗ	Ідентифікація ОЦЗ та встановлення режиму охорони	Спеціаліст надлісництва, лісничі, зацікавлені сторони
Проведення картування ОЦЗ для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності	На картах-схемах по лісництвах наносяться ОЦЗ	Спеціаліст надлісництва, лісничі
Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення ОЦЗ протягом року		Адміністрація надлісництва

**Список особливих цінностей для збереження,
виявлених на території Путильського надлісництва
Філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України»**

Категорія ОЦЗ №1 . Видове різноманіття.

Під-категорія ОЦЗ 1.1 Природо-заповідні території.

Лісництво	Квартал	Виділ	Площа га.	Короткий опис	Дозволені заходи	
Усть-Путильське	12	42.	0,5	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.	Рубки догляду, вибіркові санітарні рубки, ліквідація захаращеності як окремих заходів, протипожежні заходи; сприяння природному поновленню, створення часткових і піднаметових культур тощо. Планування господарських	
	32	1-26.	124,0	Лісові та інші відокремлені цілісні ландшафти , що мають важливе наукове , природоохоронне і естетичне значення , з метою збереження їх у природному стані . Це ділянки місцевості з чітко з формованими природними межами , належать до територій місцевого значення . Оголошення заповідних лісових урочищ проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	заходів проводиться згідно з чинною законодавчо-нормативною базою , у тому числі «Методичних рекомендацій щодо режиму збереження лісових екосистем на територіях природо заповідного фонду України різних категорій», затверджених спільним наказом Міністерства екології та природних ресурсів України та Державного комітету лісового	
	33	1-13.	96,0			
	38	2.	15,0			
	43	11-13.	11,9	Природні території які створились з метою збереження і відтворення природних комплексів та їх окремих компонентів. Являються місцевого значення ,залежно від цільового	господарства України від 24.12.2003 року № 185/210-А , та статутними документами відповідних об'єктів і території ПЗФ, та згідно нормативно правових актів, методичних вказівок, відповідних законів.	
	44	9,11,12,20,22,39-42,48.	13,8			
	51	6-8,11-13,28,29.	32,3			
					призначення та необхідного режиму охорони поділяються на ландшафтні лісові гідрологічні. Оголошення заказників проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	13	14-18,25.	16,3	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних		
	14	18,25.	9,6			
	15	31-32,60.	0,8			
17	16,20.	1,0				
18	32-34,44.	3,2				
21	27,40.	5,0				

	22	28-30,32,39.	17,3	ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	23	15-18,20-23,25,27.	35,9		
	24	25-33,38,39.	22,0		
	25	28,58-64.	10,3		
	26	30-36,38,40-41,46.	19,2		
	27	21,23,25,26,28-33,43,44.	37,4		
	28	21-25,66.	30,1		
	29	18-22,28-30.	47,7		
	30	1-30,59-64,69.	109,8		
	31	9-16,22,23.	32,5		
	37	23,24.	2,4		Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших
	42	1-5.	9,6		
	43	1-10,60.	35,3		
	44	1-8,23.	52,3		
	46	4,5.	8,6		
	47	3.	2,0		
	48	16-24.	23,7		
	49	20-22,24,29.	31,0		
	50	16-22,38,39.	37,1	природних об'єктів у їх власника.	
	51	10,14-22,30,33.	56,5		
Разом			854,1		
Сергіївське	10	49.	1,0	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних. Природні території які створились з метою збереження і відтворення природних комплексів та їх окремих компонентів. Являються місцевого значення ,залежно від цільового призначення та необхідного режиму охорони поділяються на ландшафтні лісові гідрологічні. Оголошення заказників проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	15	13,14,21,22.	6,7		
	16	20,21.	7,4		
	24	21,22.	5,3		
	25	21,22,23.	9,0		
	26	25,27.	6,0		
	27	15-21.	17,0		
	28	28,32.	11,6		

	29	18-20,44.	8,7	
	30	7-10,12,16	14,0	
	31	1,6,10,18,24	16,8	
	32	10,35	10,9	
	33	44.	0,6	
	35	15.	0,6	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.
	33	37.	4,0	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.
	8	2-9,42,43.	16,3	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.
	9	1-16,37,38.	49,0	
	10	1-21,73-75.	48,0	
	11	1-22, 63,64.	51,6	
	14	33-45,49-52.	47,0	
	15	1-12,25-27.	76,5	
	16	8-19,24.	71,0	
	24	1-20,71-73	72,0	
	25	1-14,25,26,29.	60,0	
	26	1-23,55-57.	71,0	
	27	1-14,62,63.	47,0	
	28	1-22,47-49	86,0	
	29	1-15,68,72-74.	33,0	
Разом			848,0	Природні території які створились з метою збереження і відтворення природних комплексів та їх окремих компонентів. Являються місцевого значення ,залежно від цільового призначення та необхідного режиму охорони поділяються на ландшафтні лісові гідрологічні. Оголошення заказників проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших
Плосківське	1	1-32.	122,0	
	2	1-31.	106,0	
	3	1-48.	110,0	
	4	1,4-9,12,13,15-23.	63,0	

				природних об'єктів у їх власника.	
	6	2-23.	63,0	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	10	19-39.	102,5		
	14	11-32,34-45.	126,0		
	15	9-19,31-23,25,26,28-44.	110,0		
	17	10,11,21,22,25,26,28,32-34,37-40,42-51,53-66.	182,0		
	18	7-13,15,16,18-33,35-57.	88,4		
	20	1-9,11,20-29,43,44.	77,0		
	22	1-18,22-35,40.	98,0		
	23	1-17,41.	26,0		
Разом			1273,9		
Селятинське	1	27,28,44,47.	13,6	Природні території які створились з метою збереження і відтворення природних комплексів та їх окремих компонентів. Являються місцевого значення ,залежно від цільового призначення та необхідного режиму охорони поділяються на ландшафтні лісові гідрологічні. Оголошення заказників проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	2	10-12,16,19.	24,0		
	3	15.	16,0		
	7	13,26-29,36,42.	15,0		
	14	21-27,32.	9,4		
	15	18-20,25,26.	13,6		
	54	10-12.	12,4		
	7	2,3,5-12,14,16,18-25,30-32.	96,2		
	14	1-10,12-20.	116,0	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.	
	15	1,2,4-17,21.	84,4		
	54	1-6,8-10,12,30,31,34,35	50,7		
Разом			451,3		
Шепітське	17	37,53.	1,3	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.	
	18	8.	1,5		
	36	27.	2,0		

	8	1-30.	102,0	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.
	9	1-19.	76,5	
	21	1-21.	127,5	
	22	1-14.	107,0	
	24	1-42.	151,5	
	27	1-20.	106,0	
	28	1-14.	77,0	
	29	1-22.	98,0	
	30	1-21.	85,0	
Разом			935,3	
Черемошське	12	13,15.	2,5	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.
	1	1-11,55,59,60.	21,9	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.
	18	1-24,35,38,39.	104,7	
	19	1-13.	67,0	
	23	1-26.	90,0	
	24	1-3,40.	18,4	
	25	1-14,60.	70,0	
	38	1-30,38.	113,0	
	44	1,3-45,47	94,4	
	45	5-23,25,26.	62,4	
	47	2-18,20.	101,4	
	48	33-48.	32,0	
	49	4-11,13-20.	93,8	
Разом			871,5	
Яблуницьке	25	1-8.	22,0	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних
	13	11-27,52-54.	81,0	
	14	1-14,38,39,44.	62,0	
	16	1-15,41,49.	35,0	
	21	47-59,72-74.	57,0	
	22	1-36	112,7	

				ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.
Разом			369,7	
Карпатське	17	2-33.	59,1	Ділянки , що виконують природоохоронні рекреаційні , культурно освітні , науково – дослідні функції загальнодержавного значення. Вони створились з метою збереження , відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів , які мають особливу природоохоронну , оздоровчу, історико – культурну , наукову, освітню та естетичну цінність.
	30	1.	2,0	
	41	1-7.	5,5	
	42	1-8	12,5	
Разом			79,1	
Шурдинське	28	53-58,60-69,72-74.	52,8	Ділянки , що виконують природоохоронні рекреаційні , культурно освітні , науково – дослідні функції загальнодержавного значення. Вони створились з метою збереження , відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів , які мають особливу природоохоронну , оздоровчу, історико – культурну , наукову, освітню та естетичну цінність.
	40	45-52.	16,0	
	59	1-10,13-24.	24,0	
Разом			92,8	
Ялівецьке	21	1-26.	134,0	Ділянки , що виконують природоохоронні рекреаційні , культурно освітні , науково – дослідні функції загальнодержавного значення. Вони створились з метою збереження , відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів , які мають особливу природоохоронну , оздоровчу, історико – культурну , наукову, освітню та естетичну цінність.
	32	1-7.	41,0	
Разом			175,0	
Конятинське	34	25-26,30-31.	7,6	Ділянки , що виконують природоохоронні рекреаційні , культурно освітні , науково – дослідні функції загальнодержавного значення. Вони створились з метою збереження , відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів , які мають особливу природоохоронну , оздоровчу, історико – культурну , наукову, освітню та естетичну цінність.
	35	1-48.	136,0	
	36	1-51.	130,0	
Разом			273,6	
Розтоківське	7	17,20,24-26.	4,1	Природні території які створились з метою збереження і відтворення природних комплексів та їх окремих
	9	13-16,20.	11,5	

	11	4,11,16-19,29,33.	11,4	компонентів. Являються місцевого значення ,залежно від цільового призначення та необхідного режиму охорони поділяються на ландшафтні лісові гідрологічні. Оголошення заказників проводилось без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.			
	19	1,5-9,13,14,16,21.	10,0				
	25	1,2.	3,5				
	41	9.	0,5				
	3	34.	0,1				
	5	38.	0,7				
	6	1.	1,3				
Разом			43,1				
Путильське	4	7-9,11,13,15-18,20,22,24-33,35-38,40-49,51-53,55,56,58-61,63.	83,0	Природоохоронні ,рекреаційні ділянки місцевого значення , що створились з метою збереження їх в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечують умови для організованого відпочинку населення. Регіональний ландшафтний парк організувався без вилучення земельних ділянок , водних та інших природних об'єктів у їх власника.			
	35	25,30,31,35-37.	45,4				
	36	28,30-33.	25,9				
	6	50-62	16,0				
	20	1-15,36-38.	55,0				
	23	1-36,43-45.	103,0				
	24	13-26,30,31.	42,0				
	25	1-26,61.	68,0				
	31	1,2,4-19,22,24,26-28.	66,9				
	32	25-46,48-58,78,79.	80,0				
	34	1-34,46,47.	86,0				
Разом			671,2				
Всього			6938,6				
Категорія ОЦЗ №3 . Екосистеми та оселища.							
Під-категорія ОЦЗ 2.5 Генетичні резервати.							
Селятинське	41	5	10,0	Лісові ділянки природоохоронного , наукового , історико – культурного призначення , особливо захисні ділянки , генетичні резервати лісових деревних видів ялини європейської.	Санітарно вибіркові рубки, селективні рубки, а також господарювання в лісових генетичних резерватах визначається положеннями, викладеними в		
Разом			10,0				

Яблуницьке	25	13,16.	8,6	Лісові ділянки природоохоронного , наукового , історико – культурного призначення , особливо захисні ділянки , генетичні резервати лісових деревних видів ялини європейської.	«Настановах з лісового насінництва». та згідно нормативно правових актів, методичних вказівок, відповідних законів.
Разом			8,6		

Під-категорія ОЦЗ 2.3 Ідентифіковані праліси та старовірові ліси, квазіпраліси.

Плосківське	4	2,3,10,11,14.	69,0	Окремі унікальні природні утворення, що мають особливе природоохоронне, наукове, естетичне і пізнавальне значення створені з метою збереження їх у природному стані . Являються місцевого значення і в залежності від характеру походження відносяться до комплексних.	Для пралісів і квазіпралісів ре-жим встановлюється Законом України «Про вне-сення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони пра-лісів згідно з Рамковою конвенцією про охорону і сталий розвиток Карпат» (2017).
Путильське	31	3,20.	30,1		
Сергіївське	7	2,5.	15,4		
	8	1.	11,4		
Усть-Путильське	15	30.	6,5		
	17	15.	21,6		
	26	37,39.	24,4		
	27	22,24,27.	21,9		
Шепітське	12	15,20.	20,5		
Яблуницьке	25	9,10,12.	29,8		
Разом			250,6		
Всього			269,2		

Категорія ОЦЗ №4 . Критичні послуги екосистем.

Карпатське	26	45.	0,2	Лісові ділянки завширшки 200 метрів, але не більше ширини виділеної смуги лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів і завширшки 150 метрів – де смуги лісів не виділено.	Рубки догляду, вибіркові санітарні рубки, ліквідація захаращеності як окремий захід, протипожежні заходи; сприяння природному поновленню, створення часткових і піднаметових культур тощо. Рубки головного користування (вибірковим способом) , якщо намічені лісовпорядкуванням, а також планування
Разом			0,2		
Селятинське	29	20-24.	10,9	Лісові ділянки завширшки 200 метрів, але не більше ширини виділеної смуги лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів і завширшки 150 метрів – де	
	34	23-25.	14,5		

				смуги лісів не виділено.	господарських
Разом			25,4		заходів проводиться згідно з чинною законодавчо-нормативною базою, у тому числі методичних вказівок, відповідних законів.
Яблуницьке	10	1-19,45-47.	45,9	Лісові ділянки завширшки 200 метрів, але не більше ширини виділеної смуги лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів і завширшки 150 метрів – де смуги лісів не виділено.	
	12	37-48.	34,0		
Разом			79,9		
Розтокіське	4	41.	9,2	Ділянки лісу на схилах крутизною: південної експозиції – понад 30 градусів, північної експозиції – понад 35 градусів.	Рубки догляду, вибіркові санітарні рубки, ліквідація захаращеності як окремий захід, протипожежні заходи; сприяння природному поновленню, створення часткових і піднаметових культур тощо, а також планування господарських заходів проводиться згідно з чинною законодавчо-нормативною базою, у тому числі методичних вказівок, відповідних законів.
	11	25.	1,2		
	12	24.	0,1		
Разом			10,5		
Шурдинське	44	45.	0,7	Ділянки лісу на схилах крутизною: південної експозиції – понад 30 градусів, північної експозиції – понад 35 градусів.	
Разом			0,7		
Всього			116,7		

Категорія ОЦЗ №6 . Культурні цінності.

Карпатське	26	7.	0,4	Ліси на території котрих розташовані об'єкти історичного минулого, об'єкти котрі викликають відповідні історичні асоціації та об'єкти, з котрими пов'язані давні історії чи пов'язані з певною етнічною групою (мегаліт «Кам'яна Богачка»)	Санітарно вибіркові рубки, крім випадків, коли насадження стає нежиттєздатним у результаті суцільного пошкодження шкідниками, хворобами чи стихійними явищами, у результаті чого необхідна його реконструкція або зміна, та згідно нормативно правових актів, методичних вказівок, відповідних законів.
------------	----	----	-----	---	---

	29	19.	0,4	Ліси на території котрих розташовані об'єкти історичного минулого, об'єкти котрі викликають відповідні історичні асоціації та об'єкти, з котрими пов'язані давні історії чи пов'язані з певною етнічною групою (пам'ятник «Загиблим воїнам за волю України»)	
Разом			0,8		
Всього			0,8		
ВСЬОГО ОЦЗ:			7325,3		

4.2 Режим охорони

Для Путильського надлісництва основою для дотримання вимог, щодо визначення для збереження рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, а також узагальнені відомості про сучасний стан цих видів тваринного і рослинного світу та заходи щодо їх збереження і відтворення є Червона книга України, Бернська Конвенція, Боннська конвенція, Зелена книга України.

На виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі, ратифікованих Україною у 1996 році, українськими науковцями, на основі відомих місцезнаходжень видів тварин і рослин, включених до Резолюції 4 та 6 Бернської конвенції, було визначено території Смарагдової мережі. У 2019 році на засіданні Постійного комітету Бернської конвенції була затверджена сучасна схема Смарагдової мережі України.

Території виділені для включення до Смарагдової мережі приведені в табл.4.2.

4.2. Території виділені для включення до Смарагдової мережі

Назва лісництва	Перелік кварталів	Площа, га	Коротка характеристика території
Усть-Путильське	31-33, 43, 44, 51	509,2	Територія Смарагдової

			мережі UA0000084
Путильське	13, 20, 23	90,5	UA0000125
Сергіївське	11, 14-16, 19-32	1736,5	UA0000084
Плосківське	1-6,8,10,14-18,25,27-30	2093,4	UA0000125
Селятинське	1-7, 12-15, 25, 27, 33, 34, 36, 37, 44-46, 54	1670,8	UA0000084 UA0000125
Шепітське	1, 3, 10-16, 18, 20-36	2625,6	UA0000125
Черемошське	1-49	4738,5	UA0000125
Яблуницьке	16-28, 30-36, 38	2084,7	UA0000125
Ялівецьке	18–22, 25–28, 32, 37, 39	612,0	UA 0000125
Шурдинське	8, 10, 19, 20, 47	244,0	UA 0000084
Розтоківське	1, 2, 4, 5, 8, 12, 28, 36	46,0	UA 0000028
Конятинське	34–36	73,0	UA 0000125
Разом:		16517,9	

Охорона видів рослин і тварин занесених до списку, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій, пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,

- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

Надлісництво визначає та вживає ефективних заходів із запобігання негативним впливам господарської діяльності на цінності довкілля, пом'якшує та виправляє ті впливи, що стаються, пропорційно до їх масштабу, інтенсивності та ризику.

У Путильському надлісництві виділені репрезентативні ділянки, які виділялися пропорційно до розрізу категорій земель по надлісництву. Заходи з їх охорони та відновлення є пропорційними до охоронного статусу та цінності таких екосистем на ландшафтному рівні, а також масштабу, інтенсивності та ризику господарської діяльності.

5. ПРИРОДООХОРОННІ ЗАХОДИ

5.1 Збереження біорізноманіття

Заходи із збереження та/або відновлення рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ

Заходи із збереження рідкісних видів та тих, що перебувають під загрозою проводяться у відповідності до :

- охоронних зобов'язань по ПЗФ;
- наказу «Про оцінювання та реєстрацію в межах лісового фонду надлісництва наявності особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та їхнього стану»;
- наказ «Про виявлення рідкісних видів, їх охорону і моніторинг по Путильському надлісництві філії «Подільський лісовий офіс»;
- програма навчання з працівникам державної лісової охорони Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» щодо виявлення, охорони та моніторингу рідкісних, зникаючих та занесених до Червоної книги У країни видів флори та фауни на території лісового фонду надлісництва;
- наказ «Про особливості відведення лісосік та дотримання вимог лісової сертифікації за схемою ЛОР при проведенні рубок»

В межах площ ОЗЛД обмежене господарювання згідно законодавства.

Обов'язковим є проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік головного користування та рубок поліпшення якісного складу лісів.

При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти біорізноманіття, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів біорізноманіття та їх опису. Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.

При лісозаготівлях враховуються календарні строки проведення заходів (режиму тиші) та безпечних для довкілля технологічних процесів, режиму охорони.

Контроль лісництв за дотриманням працівниками під час виконання лісогосподарських заходів, природоохоронних вимог. Проведення рейдів лісовою охороною.

Проводиться інформування громадськості та зацікавлених сторін про наявність рідкісних видів та видів, що перебувають під загрозою, та оселищ, встановлених режимів охорони.

Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення і рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин.

План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин

Лісові ділянки перспективні щодо виявлення і збереження видів флори та рослинних угруповань (об'єкти ПЗФ, ділянки, де планується проведення лісогосподарських робіт, пристигаючі, стиглі і перестійні насадження, екотонні ділянки та узлісся, вітровальні і буреломні ділянки, невеликі вирубки, галявини, рідколісся, приурочені горбистого рельєфу, схилів, а також сусідство лук, лісових культур, боліт та водойм тощо) необхідно попередньо визначати шляхом аналізу великомасштабних карт, планів лісонасаджень та опитування місцевих краєзнавців, вчителів, працівників лісового господарства. На основі аналізу цих даних на території лісових кварталів необхідно закласти рекогносцирувальні маршрути довжиною 3-5 км, які слід прокладати вздовж лінійних елементів ландшафту: кварталних просік, лісових доріг, стежок, узлісь з радіальним обстеженням навколишніх ділянок.

Під час моніторингових обстежень слід застосовувати такі методики досліджень: маршрутні і точкові обліки видів флори та рослинних угруповань; облік їх чисельності на основі щорічних матеріалів по зміні стану лісового фонду, зібраних державною лісовпорядною організацією, матеріалами польових обстежень збір інформації про факти реєстрацій рідкісних видів рослин на території господарства від працівників лісової охорони.

Особливу увагу слід приділяти територіям існуючих і проєктованих об'єктів ПЗФ, ділянок зі стиглими і перестійними насадженнями, екотонним і заболоченим ділянкам.

Для проведення окремих етапів моніторингових досліджень слід залучати спеціалістів-ботаніків науково-дослідних установ, ВУЗів, об'єктів ПЗФ, представників громадських організацій.

Для ефективного виявлення рідкісних представників видів груп флори необхідно проводити обстеження ділянок у різні сезони року під час вегетаційного періоду.

Під час проведення моніторингових ботанічних досліджень слід застосовувати найефективніші методики виявлення рідкісних видів флори та рослинних угруповань. Це підвищить ефективність проведення блоку спеціальних ботанічних досліджень на ділянках ОЦЗ.

Особливу увагу під час проведення моніторингових ботанічних досліджень слід приділяти ключовим місцям концентрації рідкісних видів флори та

рослинних угруповань, такі місця можуть ставати осередками збереження біорізноманіття з певною циклічністю, пов'язаною як з природними сезонними циклами, так і з життєвими циклами видів флори.

Під час проведення моніторингових досліджень слід враховувати охоронний статус видів флори за списками: Червона книга України (категорії прийняті у виданні 1994 р.); МСОП – Червоного списку IUCN; ЄЧС – Європейського Червоного списку (European Red List, 1991, категорії наведені в Червоній книзі України (1994)); II-го або III-го Додатків Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (1979); CITES I, II – видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Вашингтонської) про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1973); видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин; регіональних червоних списків.

Результати моніторингу заносити до таблиць наведених у додатку 1 та додаток 2

Лісові ділянки перспективні щодо виявлення і збереження помешкань рідкісних видів тварин (об'єкти ПЗФ, ділянки, де планується проведення лісогосподарських робіт, пристигаючі, стиглі і перестійні насадження, екотонні ділянки та узлісся, вітровальні і буреломні ділянки, невеликі вирубки, галявини, рідколісся, приурочені горбистого рельєфу, схилів, а також сусідство лук, лісових культур, боліт та водойм тощо) необхідно попередньо визначати шляхом аналізу великомасштабних карт, планів лісонасаджень та опитування місцевих мисливців, краєзнавців, вчителів, працівників лісового господарства. На основі аналізу цих даних на території лісових кварталів необхідно закласти рекогносцирувальні маршрути довжиною 3-5 км, які слід прокладати вздовж лінійних елементів ландшафту: кварталних просік, лісових доріг, стежок, узлісь з радіальним обстеженням навколишніх ділянок.

Під час моніторингових обстежень слід застосовувати такі методики досліджень: маршрутні і точкові обліки хребетних тварин; обліки чисельності тварин по відбитках на снігу; обліки чисельності дрібних ссавців методом канавко-ліній; реєстрація і огляд слідів життєдіяльності, сховищ, гнізд, дупел, нір, хаток; збір пелеток птахів; облік кажанів за допомогою ультразвукового детектора та павутинної сіті; обліки птахів під час міграцій і кочівель; реєстрація і збір безхребетних тварин; збір інформації про факти реєстрацій і помешкання рідкісних видів тварин на території господарства від працівників лісової охорони.

Особливу увагу слід приділяти територіям існуючих і проєктованих об'єктів ПЗФ, ділянок зі стиглими і перестійними насадженнями, екотонним і заболоченим ділянкам.

Для проведення окремих етапів моніторингових досліджень слід залучати спеціалістів-зоологів науково-дослідних установ, ВУЗів, об'єктів ПЗФ, представників громадських організацій.

Для ефективного виявлення рідкісних представників різних груп хребетних необхідно проводити обстеження ділянок у різні сезони року (наприклад: зимовий період – хижі ссавці, ратичні, зимові стації тетерукових; весняний період (квітень-травень) – птахи на гніздуванні, місця концентрацій земноводних; літній період – безхребетні, плазуни, кажани; ранньоосінній період – передміграційні скупчення птахів тощо).

Під час проведення моніторингових зоологічних досліджень слід застосовувати найефективніші методики виявлення рідкісних видів тварин та місць їх концентрацій. Це підвищить ефективність проведення блоку спеціальних зоологічних досліджень на ділянках ОЦЗ. Приклад: *дистанційне визначення (візуально, за звуками, за ультразвуковими сигналами), нетривале відловлення (живоловними пастками, сітками, сачком); реєстрація тварин у водоймах і на берегах; реєстрація за слідами життєдіяльності (відбитки лап, екскременти, погризи, кормові рештки); пошук сховищ та гнізд; ведення обліків у нічний, сутінковий або денний час тощо.*

Особливу увагу під час проведення моніторингових зоологічних досліджень слід приділяти ключовим помешканням з місцями сезонної концентрації тварин – їх скупчень, які пов'язані з міграціями, проходженням окремих фаз розвитку або репродукції (місця гону, токування, парування, гніздування). У кожній із груп тварин можуть бути свої особливості їх розподілу у просторі й часі, проте загалом кожна з великих систематичних груп (напр., комахи, птахи, кажани) має відмінні і доволі специфічні місця сезонної концентрації. Проте існують певні загальні закономірності, пов'язані з репродукцією і міграціями, коли тварини виявляються найбільш вразливими. Тобто, такі місця можуть ставати осередками збереження біорізноманіття з певною циклічністю, пов'язаною як з природними сезонними циклами, так і з життєвими циклами тварин.

Прикладами ключових сезонних місць концентрації тварин можуть бути місця концентрації птахів на шляхах їхніх міграцій, місця існування материнських колоній кажанів, місця зимівлі ссавців, місця розмноження та зимівлі плазунів і амфібій, місця нересту риб, місця виплоду рідкісних видів комах тощо, місця розмноження ратичних, міграційні коридори хижих тварин, місця токування рідкісних птахів. При визначенні ключових сезонних місць концентрації тварин необхідно спиратися на перелік раритетних видів, наведений у відповідних Додатках 6,7 Посібника.

Під час проведення моніторингових досліджень слід враховувати охоронний статус видів тварин за списками: Червона книга України (категорії прийняті у виданні 1994 р.); МСОП – Червоного списку IUCN; ЄЧС – Європейського Червоного списку (European Red List, 1991, категорії наведені в Червоній книзі України (1994)); II-го або III-го Додатків Конвенції (Бернської) про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування у Європі (1979); CITES I, II – видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції (Вашингтонської) про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, які перебувають під загрозою зникнення (1973); видів, включених до I-го або II-го Додатків Конвенції

(Боннської) про збереження мігруючих видів диких тварин; регіональних червоних списків.

На території лісонасаджень надлісництва виявлені рідкісні і зникаючі види фауни і флори, які охороняються згідно законодавства і висновку з оцінки впливу на довкілля у межах місць їх поширення. Також виділені охоронні зони місць поширення вказаних нижче видів флори і фауни.

Вся господарська діяльність Путильського надлісництва спрямована на збереження природного складу лісів, що враховується під час проведення рубок формування та оздоровлення лісів, рубок головного користування, планування лісовідновлювальних робіт (використання посадкового матеріалу аборигенних лісоутворюючих порід, сприяння природному відновленню). При проведенні запланованих робіт із лісозаготівлі на рубках головного та рубок формування і оздоровлення лісів звертається увага на залишення порубкових залишків та неліквідної деревини для перегнивання, залишення на суцільних зрубках окремих дерев або їх груп для збільшення біорізноманіття.

5.2 Охорона раритетних видів

Для охорони виявлених на території державного лісового фонду надлісництва рідкісних видів та видів що перебувають під загрозою в своїй діяльності спеціалісти надлісництва керуються охоронними зобов'язаннями.

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Список видів флори та фауни, занесених до Червоної книги України в межах Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

№ з/п	Постійний лісокористувач	Назва виду українською мовою	Назва виду латинською мовою	Місце знаходження (лісництво)	Місце знаходження (квартал)	Місце знаходження (виділ)	Перелік ділянок, які увійшли в охоронну зону виду у разі її наявності*
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Усть-Путильське	17	15	
2	Путильське надлісництво	Баранець звичайний	<i>Huperzia selago</i>	Усть-Путильське	32	5	
3	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L</i>	Усть-Путильське	19	11	
4	Путильське надлісництво	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i>	Усть-Путильське	25	45	

5	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Усть-Путильське	19	11	
6	Путильське надлісництво	Зузульки плямісті	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Усть-Путильське	10	2	N48°05.265' E025°04.408' N48°05.257' E025°04.410'
7	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Усть-Путильське	10	2	N48°05.284' E025°04.439' N48°05.256' E025°04.409' N48°05.275' E025°04.417'
8	Путильське надлісництво	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	Усть-Путильське	14	6	
9	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Усть-Путильське	12	5	
10	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Путильське	16	25	
11	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Путильське	19	1	
12	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Путильське	26	27	
13	Путильське надлісництво	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i>	Сергіївське	33	11	
14	Путильське надлісництво	Зузульки травневі	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Сергіївське	33	44	
15	Путильське надлісництво	Зузулині сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Сергіївське	33	38	
16	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L</i>	Сергіївське	14	1	
17	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Сергіївське	37	6	
18	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Сергіївське	37	7	
19	Путильське надлісництво	Баранець звичайний	<i>Huperzia selago</i>	Сергіївське	11	54	
20	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Плосківське	20	29	
21	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Плосківське	7	11	
22	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Плосківське	33	43	

23	Путильське надлісництво	Зузулині сльози	<i>Listera cordata</i>	Плосківське	1	10	
24	Путильське надлісництво	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	Плосківське	13	26	
25	Путильське надлісництво	Зозулинець шоломоносний	<i>Orchis signifera</i>	Плосківське	4	14	
26	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Селятинське	4	8	
27	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L</i>	Селятинське	4	8	
28	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Селятинське	4	10	
29	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Селятинське	4	10	
30	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Селятинське	31	1	
31	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Селятинське	31	2	
32	Путильське надлісництво	Головатень високий	<i>Echinops exaltatus</i>	Селятинське	31	9	
33	Путильське надлісництво	Зозулинець шоломоносний	<i>Orchis signifera</i>	Селятинське	31	9	
34	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L</i>	Селятинське	31	9	
35	Путильське надлісництво	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i>	Шепітське	26	43	
36	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Шепітське	34	26	
37	Путильське надлісництво	Пізньоцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i>	Шепітське	33	7	
38	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Шепітське	18	8	
39	Путильське надлісництво	Гніздівка звичайна	<i>Neottia nidus-avis</i>	Шепітське	17	6	
40	Путильське надлісництво	Гніздівка звичайна	<i>Neottia nidus-avis</i>	Шепітське	18	4	
41	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Шепітське	17	6	
42	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Шепітське	18	4	
43	Путильське	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Шепітське	17	6	

	надлісництво						
44	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Шепітське	18	4	
45	Путильське надлісництво	Лунарія оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i>	Шепітське	17	6	
46	Путильське надлісництво	Лунарія оживаюча	<i>Lunaria rediviva</i>	Шепітське	18	4	
47	Путильське надлісництво	Чина гладенька	<i>Lathyrus laevigatus</i>	Шепітське	17	6	
48	Путильське надлісництво	Чина гладенька	<i>Lathyrus laevigatus</i>	Шепітське	18	4	
49	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Черемошське	46	14	
50	Путильське надлісництво	Пізнюцвіт осінній	<i>Colchicum autumnale</i>	Черемошське	48	1	
51	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis L</i>	Черемошське	46	35	
52	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Яблуницьке	12	30	
53	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Яблуницьке	12	30	
54	Путильське надлісництво	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	Яблуницьке	22	38	
55	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Яблуницьке	22	38	
56	Путильське надлісництво	Підсніжник білосніжний	<i>Galanthus nivalis</i>	Яблуницьке	14	2	
57	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Яблуницьке	13	1	
58	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Яблуницьке	14	43	
59	Путильське надлісництво	Билинець комарниковий	<i>Gumnadenia conopsea</i>	Розтоківське	3	38	
60	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Розтоківське	14	29	
61	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Розтоківське	3	34	
62	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa L</i>	Розтоківське	32	5	
63	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i>	Розтоківське	27	14	

64	Путильське надлісництво	Баранець звичайний	<i>Huperzia selago</i>	Карпатське	17	12	
65	Путильське надлісництво	Зузулині сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Карпатське	34	44	
66	Путильське надлісництво	Зузулині сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Карпатське	35	23	
67	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Карпатське	34	44	
68	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Карпатське	17	12	
69	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Карпатське	31	2	
70	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Карпатське	31	48	
71	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Карпатське	41	4	
72	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Карпатське	42	6	
73	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Карпатське	31	6	
74	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Карпатське	34	48	
75	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i>	Карпатське	31	2	
76	Путильське надлісництво	Билинець комарниковий	<i>Gumnadenia conopsea</i>	Конятинське	31	2	
77	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Конятинське	34	25	
78	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i>	Конятинське	35	6	
79	Путильське надлісництво	Скорзонера пурпурна	<i>Scorzonera purpurea</i>	Конятинське	35	47	N47°57.129' E024°59.027'
80	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Конятинське	35	47	N47°57.136' E024°59.003'
81	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Конятинське	36	21	
82	Путильське надлісництво	Зузулині сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Шурдинське	28	36	
83	Путильське надлісництво	Зузульки плямисті	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Шурдинське	28	35	

84	Путильське надлісництво	Коручка широколиста	<i>Epipactis helleborine</i>	Шурдинське	40	30	N47°53.981' E025°07.685'
85	Путильське надлісництво	Лілія лісова	<i>Lilium martagon</i>	Шурдинське	40	26	
86	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Шурдинське	40	22	
87	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Шурдинське	40	24	
88	Путильське надлісництво	Баранець звичайний	<i>Huperzia selago</i>	Ялівецьке	27	10	
89	Путильське надлісництво	Баранець звичайний	<i>Huperzia Selogo</i>	Ялівецьке	32	7	
90	Путильське надлісництво	Билинець комарниковий	<i>Gumnadenia conopsea</i>	Ялівецьке	23	14	
91	Путильське надлісництво	Зузуліні сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Ялівецьке	32	5	
92	Путильське надлісництво	Зузуліні сльози яйцелисті	<i>Listera ovata</i>	Ялівецьке	32	4	
93	Путильське надлісництво	Зузульки плямисті	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Ялівецьке	23	11	
94	Путильське надлісництво	Любка дволиста	<i>Platanthera bifolia</i>	Ялівецьке	32	4	
95	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Ялівецьке	27	10	
96	Путильське надлісництво	Плаун річний	<i>Lycopodium annotinum</i>	Ялівецьке	32	3	
97	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i>	Ялівецьке	32	5	
98	Путильське надлісництво	Траунштейнера куляста	<i>Traunsteinera globosa</i>	Ялівецьке	27	14	
99	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Ялівецьке	27	12	
100	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Ялівецьке	32	2	
101	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Ялівецьке	32	3	
102	Путильське надлісництво	Шафран Гейфелів	<i>Crocus heuffelianus</i>	Ялівецьке	32	4	
103	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Усть-путильське	29		

104	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Плосківське	11		
105	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Селятинське	45		
106	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Шепітське	9		
107	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Черемошське	24		
108	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Черемошське	36		
109	Путильське надлісництво	Ведмідь бурий	<i>Ursus arctos</i>	Яблуницьке	19		
110	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Усть-путильське	15		
111	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Сергіївське	18		
112	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Плосківське	33		
113	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Селятинське	48		
114	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Селятинське	19		
115	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Шепітське	26		
116	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Шепітське	4		
117	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Черемошське	33		
118	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Яблуницьке	24		
119	Путильське надлісництво	Рись	<i>Lynx</i>	Яблуницьке	31		
120	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Усть-путильське	17		
121	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Усть-путильське	25		
122	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Усть-путильське	48		
123	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Сергіївське	13		
124	Путильське	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Плосківське	19		

	надлісництво						
125	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Плосківське	31		
126	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Плосківське	21		
127	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	13		
128	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	20		
129	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	19		
130	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	21		
131	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	42		
132	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Селятинське	40		
133	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	5		
134	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	6		
135	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	4		
136	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	1		
137	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	14		
138	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Шепітське	9		
139	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Черемошське	17		
140	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Черемошське	24		
141	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Черемошське	36		
142	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	17		
143	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	18		
144	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	19		

145	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	24		
146	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	15		
147	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	14		
148	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	13		
149	Путильське надлісництво	Видра річкова	<i>Lutra lutra</i>	Яблуницьке	26		
150	Путильське надлісництво	Саламандра	<i>Salamandra salamandra</i>	Карпатське	5		

Моніторинг дослідження щодо впливу на види та оселища об'єктів занесених в список, що охороняються Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі здійснюється шляхом щоквартального обстеження територій провадження планової діяльності, під час яких ідентифікуються рідкісні види тварин і рослин та оселищ і місця зростання та перебування видів тварин та рослин занесених до Червоної книги України. Основний період ідентифікації місцезростань рідкісних рослин – період активної вегетації.

Охорона видів, занесених до даного переліку, забезпечується шляхом таких заходів як:

- встановлення особливого правового статусу, заборона, або обмеження їх використання;
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня;
- системна робота щодо виявлення місць їх розташування, проведення постійного спостереження за станом популяції, створення на територіях де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються;
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час ведення господарської діяльності, вирішення питань відведення земельних ділянок, розробки проектно-планувальної документації, екологічної експертизи.

5.3 Водоохоронні зони

Рівень ґрунтових вод на території Путильського надлісництва перебуває на глибині 2,5-7,0 м. Води займають площу 332,6 га.

При проведенні робіт на лісосіках негативний вплив на водні об'єкти, а саме забруднення, засмічення та виснаження водних ресурсів або погіршення якості

вод, порушення гідродинамічного режиму поверхневих та підземних вод, вплив на гідрологічний та гідрохімічний стани поверхневих водойм не передбачається.

З метою не допущення забруднення, замулення та виснаження водних об'єктів, а також збереження ареалів рослинного та тваринного світу на територіях, прилеглих до цих водних об'єктів, установлені водоохоронні зони та прибережні особливо захисні ділянки, на території яких проведення рубок головного користування забороняється.

Суттєвого впливу на водні об'єкти під час провадження планової діяльності не передбачається, так як у лісових ділянках виділені смуги лісів уздовж берегів річок, навколо озер, водоймищ, інших водних об'єктів з категорії експлуатаційних лісів за нормативами згідно з постановою « Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» (постанова КМУ від 16.05.2007 №733) та віднесено до категорії захисних лісів.

Гірський рельєф території визначає потенційну можливість розвитку водних ерозійних процесів. На розвиток і характер ерозійних процесів впливає форма схилу, крутизна та площа водозбору кожного водотоку. Важливу роль при розвитку і поширенню ерозійних процесів має антропогенний фактор (господарське користування), характер рельєфу.

В цілому ліси надлісництва виконують важливу роль в запобіганні ерозійних процесів.

Працівниками лісової охорони здійснюється постійний моніторинг насаджень у водоохоронних зонах, за їх повідомленнями проводиться ряд заходів щодо збереження і посилення водоохоронних функцій насаджень.

Охорона водних об'єктів і узбережних зон.

- Утримування площадки для миття техніки в належному стані.
- Забезпечення наявності достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.
- Напрямок трельювання, проведення борозен під час підготовки ґрунту чи створенні мін смуг, розміщується вздовж схилів.
- Дотримання режиму охорони при плануванні рубок (рубки головного користування заборонені).

5.4 Ґрунтозахисні заходи

В 1969 році на території надлісництва було проведено ґрунтово-лісопатологічне обстеження, в результаті якого були визначені наступні ґрунтовоутворюючі породи: на елювіо-делювії Карпатського флішу (93 %), на елювіо-делювії піщаників (6 %) і на сучасних елювіальних відкладах (1 %). При цьому було виділено три основні типи ґрунтів: гірсько-підзолисті, бурі гірсько-лісові та дернові.

За ступенем вологості більша частина ґрунтів відноситься до вологих. На долю лісових ділянок з надмірним зволоженням припадає 1,2 % площі, вкритих ліською рослинністю лісових ділянок.

Гідромеліоративні роботи на землях філії і суміжних землекористувачів не проводяться.

При проведенні господарської діяльності на території Путильського надлісництва на ліскову підстилку та поверхню ґрунтів можливий вплив у вигляді механічного порушення ґрунту технікою, яка буде використовуватись під час ліскозаготівлі. Станом на сьогодні не виявлено явних пошкоджень ґрунтового покриву та проявів де градаційних процесів під впливом водної, вітрової ерозій або обумовлених проведенням ліскогосподарських робіт. Суттєвих пошкоджень ґрунтового покриву, в процесі ліскогосподарської діяльності, в межах обстежуваних спеціалістами при проведенні після проектного моніторингу звіту з ОВД, не виявлено. З Метою збереження ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам під час ліскозаготівлі використовуються машини та механізми, що забезпечують мінімальне пошкодження ґрунтів.

У процесі реалізації планової діяльності на локальній території відбуваються незначні фізичні впливи на геологічне середовище.

Відповідно до Звіту з ОВД та звітів з після проектного моніторингу, проявів розвитку водної чи вітрової ерозії на підставі проведених обстежень не виявлено. Ліскова підстилка та наявність розвинутої підліскої рослинності захищають поверхню ґрунту від проявів водної ерозії. З метою мінімізації впливу та збереженню ґрунтів, їх водно-фізичних властивостей, запобігання ерозійним процесам, під час ліскозаготівлі будуть використовуватись машини та механізми, що забезпечують мінімальне фізичне пошкодження ґрунтів та їх збереження в природному стані. Рациональне ведення ліскогосподарської діяльності, у тому числі і рубки різного призначення не завдаватимуть негативного впливу довкіллю.

5.5 Оцінка впливу на довкілля

Основні принципи процедури ОВНС

- інформування прийнятих рішень: прийняті рішення базується на надійній достовірній інформації;
- відповідальність: чітко визначаються відповідальні особи (згідно наказу або розпорядженню по Філії);
- відкрита консультація: проводиться з усіма зацікавленими сторонами у відкритій формі);
- в процесі приймають участь спеціалісти
- з певних питань, які дають конкретні висновки щодо оцінки впливу запланованих заходів на довкілля;
- альтернатива: розглядається всі можливі альтернативи;

- пом'якшувальні заходи: розглядаються додаткові заходи, які понизять, або повністю усунуть негативний вплив і пом'якшують вплив запланованих дій;
- реалізація всіх етапів: ОВНС повинна розглядати всі етапи, від проектування до виконання та розгляду наслідків;
- проведення коригуючих дій: при виявленні невідповідності в процесі роботи, застосовуються коригуючі дії щодо їх виправлення.

Відповідальні за проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище запланованої господарської діяльності

В залежності від виду планованої діяльності до проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище долучаються: начальник надлісництва, помічник начальника, лісничі, помічники лісничих, працівники лісового відділу філії «Подільський лісовий офіс».

Враховуючи загальний екологічний та санітарний стан лісів лісового господарства, лісовпорядкуванням проектується ведення лісового господарства в лісовому фонді на біосферних принципах, які крім підвищення продуктивності і стійкості лісів в умовах антропогенезу, включають підвищення ефективності їх екологічного використання (збільшення буферної місткості екосистем, оптимізацію структури ландшафту) забезпечення збереження біорізноманіття. Проектом передбачається виконання лісогосподарських заходів за спеціалізованими екологічними технологіями та ефективно впровадження управління лісами на ландшафтній основі.

Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування

Економічна діяльність надлісництва ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і

трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт оцінки впливу запроєктованих заходів на навколишнє природне середовище, в якому відображені заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище (Акт ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються у відповідності з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

У надлісництві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Рубки головного користування проводяться в ялинових, ялицевих та букових деревостанах з загальним запасом деревини близько 400 м³/га, при середній площі лісосіки 1,7 га., і середньому об'ємі стовбура в корі близько 0,8 м³ (діаметр 32 см).

В Акті обстеження лісосік для кожної лісосіки вказується сезон заготівлі. На основі Акту обстеження проводиться розподіл лісосічного фонду на зони літньої і зимової заготівлі і вивозки.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісопродукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток у купи та ваги для перегнивання в місці збирання,
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

Заходи з оцінювання, запобігання та пом'якшення негативних впливів господарської діяльності на:

Цінності довкілля:

Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

- Охоронні зобов'язання;
- Положення про об'єкти ПЗФ
- Закон про природно-заповідний фонд України
- Висновок з оцінки впливу на довкілля планової діяльності Філії;

Планування рубок формування і оздоровлення лісів проводить із залучення фахівців лісозахисту і лісprojektу;

Дотримання Процедури системи моніторингу виконання запланованих видів діяльності та завдань для Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Путильське надлісництво підтримує принципи та права на працю, визначені в Декларації МОП про основні принципи і права на працю які базуються на восьми основних Конвенціях МОП про працю. Путильське надлісництво сприяє гендерній рівності у працевлаштуванні, в можливостях навчання, укладанні угод, в процесах залученості до господарської діяльності, жінки та чоловіки працюють на однакових умовах, отримують однакову заробітну плату за однаково виконану роботу. Облікова кількість штатних працівників Путильського надлісництва станом на 01.11.2025 року становить 254 чол., в тому числі 32 жінки. В Путильському надлісництві розроблена програма конфіденційних та ефективних заходів для сповіщення про сексуальні домагання і дискримінацію за гендерними ознаками, сімейним станом, батьківством або сексуальною орієнтацією та їх усунення.

Путильське надлісництво дотримується правил гігієни праці та безпеки праці для захисту працівників від професійних загроз безпеці та здоров'ю, здійснюється внутрішній контроль дотримання правил з охорони праці та техніки безпеки.

ОВНС проводиться до початку будь-яких заходів і складається виявлення, аналізу, обліку прямих, побічних та інших наслідків на навколишнє середовище запланованої господарської і іншої діяльності. Ця оцінка сприяє прийняттю екологічного і соціального управлінського рішення щодо реалізації запланованої діяльності з урахуванням екологічних наслідків і громадської думки, а також дає можливість розробити заходи по зменшенню впливу на довкілля.

На території Путильського надлісництва, при господарюванні, можливі наступні негативні впливи:

- ерозія і ущільнення ґрунту, зниження його родючоті (у випадку руху техніки в межах виділеної технологічної частини лісосіки вплив кваліфікується як не значний у інших випадках вплив кваліфікується як значний);
- порушення гідрологічних і ґрунтових умов, нанакочичення води у водотоках та водозборах, зміни в дренажному режимі річок і рівчаках ;
- фрагментація місць знаходження видів флори і фауни занесених до Червоної книги України, та інших охоронних списків, зміна видового складу рослин і тварин (у випадку знищення, пошкодження оселищ та місць гніздування, відтворення і розмноження наявних на ділянці та на прилеглий території вплив кваліфікується як суттєвий)
- забруднення ґрунту і води ПММ, виробничими відходами і побутовим сміттям (у випадку виявлення фактів забруднення ґрунту і води ПММ,
- вплив на довкілля на ландшафтному рівні з врахуванням сусідніх ландшафтів (у випадку змін гідрологічного режиму території, температурного режиму та інших суттєвих кліматичних чинників кваліфікувати вплив як суттєвий)

Обґрунтування розміру обсягів заготівлі деревини та НДЛП

Розрахункова лісосіка - щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Обсяги запроектованої заготівлі ліквідної деревини по Путильському надлісництву на 2026 рік - 116,5 тис. м³, із якої 21%- рубки формування та оздоровлення лісів. Рубки пов'язані з веденням лісового господарства виконуються в межах розрахункової лісосіки.

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

В цілому на кінець нинішнього ревізійного періоду значні зміни в загальній структурі лісового фонду не відбудуться. Одночасно, як результат рубок формування та оздоровлення лісів, пройдуть позитивні зміни в породному складі лісового фонду у частці насаджень штучного походження.

Спеціальне використання недеревних ресурсів при здійсненні побічних лісових користувань, заготівлі другорядних лісових матеріалів проводиться відповідно до Розпорядження Чернівецької ОДА №490-р від 01.04.2025 року.

6. ПЛАН ГОСПОДАРСЬКИХ ЗАХОДІВ

7.

6.1 Розрахункова лісосіка

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Розрахункова рубок головного користування лісосіка запроектована лісовпорядкуванням

Путильське надлісництво	Код рядка	Всього, куб.м	в тому числі по господарствах										
			хвойно-му	в тому числі за госпсекціями		твердо-листя-ному	в тому числі за госпсекціями			м"яко-листя-ному	в тому числі за госпсекціями		
				ялино ва	ялице ва		буковою	ясене-вою	грабо-вою		березо-вою	осико-вою	чорно-вільхо-вою
А	Б	1	2	3	4	6	7	9	10	11	12	13	14
3000	Розрахункова лісосіка	92480	87440	85310	2130	4720	4720	-	-	320	-	320	-

Путильським надлісництвом дотримуються обсяги лісокористування встановлені затвердженими матеріалами лісовпорядкування. Контроль дотримання використання лісових ресурсів від рубок головного користування здійснюється Південно-західним міжрегіональним Управлінням лісового та мисливського господарства при виписці лісорубних квитків, фахівцями та спеціалістами філії «Подільський лісовий офіс» при формуванні і перевірці звітності, начальником Путильського надлісництва при здійсненні та плануванні господарської діяльності надлісництва.

Приймаючи розрахункову лісосіку лісовпорядкування керувалося принципами забезпечення невиснажливого і рівномірного користування лісовими ресурсами, збереження умов відтворення високопродуктивних стійких насаджень, їх екологічних та інших корисних властивостей.

6.2 План рубок формування і оздоровлення лісів та інших рубок

Запроектований щорічний обсяг рубок формування і оздоровлення лісів, заходів пов'язаних і не пов'язаних з веденням лісового господарства наведений у таблиці.

Виконання запроектованих щорічних обсягів рубок догляду в сучасних умовах господарювання, залежить в основному від економічних чинників, фінансового забезпечення на проведення рубок догляду та попиту на деревину.

Запроектована інтенсивність рубок догляду, вихід ліквідної і ділової деревини у порівнянні з фактичним в середньому за ревізійний період суттєво не відрізняється Лісовпорядкуванням рекомендується комбінований метод проведення рубок догляду, який поєднує принципи низового і верхового догляду.

Способи організації і виконання рубок догляду рекомендуються такі: по ділянках та поквартальний спосіб у кварталах із загальною концентрацією ділянок, що потребують рубок догляду та санітарних рубок.

Проведення рубок догляду в рекреаційних лісах і лісах спеціального призначення повинні бути направлені як на досягнення максимальної

продуктивності насаджень так і найбільшого в задоволенні рекреаційних потреб громадян, забезпечення фауни і флори та збереження протипожежної безпеки. Також метою рубок догляду є поліпшення складу декоративних якостей насаджень, поліпшення просторового необхідних типів ландшафтів.

Виконання запроектованих лісовпорядкуванням заходів в значній мірі буде сприяти підвищенню продуктивності лісів, покращенню санітарного стану деревостанів, посиленню захисних кліматорегулюючих функцій лісу, задоволення місцевих потреб в лісових матеріалах і паливі.

Планові об'єми рубок формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних та не пов'язаних з веденням лісового господарства по Путильському надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" на 2026 рік

Показники	Всього куб.м
1	2
Рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства, усього, площа га (1+2+3)	991
загальна маса	34624
ліквід	24000
ділова	8300
дрова	15610
1. Рубки догляду за лісом усього, площа - га (а+б+в+г)	720
загальна маса	12624
ліквід	2000
ділова	560
дрова	1440
з них а) освітлення, площа - га	277
загальна маса	3564
ліквід	0
ділова	0
дрова	0
б) прочищення, площа - га	373
загальна маса	6245
ліквід	0
ділова	0
дрова	0
в) проріджування, площа - га	25
загальна маса	815
ліквід	0

	ділова	0
	дрова	0
г) прохідні рубки, площа - га		45
	загальна маса	2000
	ліквід	2000
	ділова	560
	дрова	1440
2. Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства всього, площа - га (а+б+в+г+д+ж)		271
	загальна маса	22000
	ліквід	22000
	ділова	7740
	дрова	13830
а) Санітарні рубки всього, площа - га		271
	загальна маса	22000
	ліквід	22000
	ділова	7660
	дрова	13910
з них: - вибіркові санітарні рубки, площа - га		225
	загальна маса	7275
	ліквід	7275
	ділова	700
	дрова	6575
- суцільні санітарні рубки, площа - га		46
	загальна маса	14525
	ліквід	14525
	ділова	6840
	дрова	7685
б) Лісовідновні рубки, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0
в) Рубки переформування, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0
г) Рубки, пов'язані з реконструкцією деревостанів , площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0

	дрова	0
д) Ландшафтні рубки, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0
ж) Інші заходи з формування та оздоровлення лісів, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0
з) Інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0
3. Інші заходи, не пов'язані з веденням лісового господарства, площа - га		0
	загальна маса	0
	ліквід	0
	ділова	0
	дрова	0

Технологічні карти на розробку лісосік всіх видів рубок складаються відповідно Додатку 2 до Мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я на роботі працівників лісового господарства та під час виконання робіт із зеленими насадженнями (пункт 8 глави 1 розділу X) (НПАОП 02.0-7.01-23), де в розділі (VIII. Природоохоронні вимоги) вказуються заходи з мінімізації впливу на довкілля при рубках.

Санітарні рубки і ліквідація захаращеності

Для покращання санітарного стану лісового фонду лісовпорядкуванням запроєктовано проведення суцільних і вибіркового санітарних рубок.

Термін проведення запроєктованих обсягів суцільних санітарних рубок встановлено один рік, вибіркового санітарних рубок - 3 роки.

На наступні роки ревізійного періоду обсяги санітарних рубок встановлюються виходячи з фактичного санітарного стану деревостанів.

Решту сухостійної і пошкодженої деревини планується вирубати під час рубок головного користування, рубок догляду та інших рубок.

Санітарні рубання проводиться на основі матеріалів обстежень відповідно до Санітарних правил в лісах України №756 від 26.10.2016р.

Роботи проводяться з дотриманням «Методичних вказівок з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України» та «Інструкції з

проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів»

Інші заходи з формування і оздоровлення лісів

Поодинокі дерева проектується до рубки під час головного користування та санітарних рубок.

6.3 Лісовідновлення та лісорозведення

Відтворення лісів

В ревізійному періоді відтворення лісів проектується на зрубках ревізійного періоду, які призначаються для створення лісових насаджень. На весну 2026 року заплановано провести лісовідновлення на загальній площі – 167,3 га.

Лісовідновлення

Термін відновлювального періоду для ділянок, призначених для природного поновлення, прийнятий в середньому 3-5 років.

Період лісовідновлення для ділянок, призначених для сприяння природному поновленню, прийнятий 5 років. Сприяння природному поновленню передбачає проводити шляхом нарізування борозен і рихлення ґрунту.

Терміни змикання лісових культур і переведення їх у ділянки, в залежності від групи типів лісу і цільової породи, прийняті наступні: ялини європейської - 7 років, ялиці білої – 7 років, бука лісового – 7 років.

Створення лісових культур передбачається в наступних загиблих насадженнях, на лісосіках суцільних санітарних рубок - в наступний після рубки рік.

Лісорозведення

Путильське надлісництво планує у 2026 році провести заготівлю насіння таких основних лісоутворюючих деревних порід, як ялина європейська – 50 кг. Заготівля лісового насіння буде частково проводитись на об'єктах постійної лісо насадкової бази Путильського надлісництва. Загальні річні обсяги вирощування посадкового матеріалу по Путильському надлісництву становлять близько 1000 тис. шт. стандартного посадкового матеріалу.

Основною технологією підготовки ґрунту під посадку лісових культур є використання кирко - мотиги , а саме влаштування площадок 60 x 40 см і глибиною 10-15 см. з посадкою вручну по 2 сіянці в площадку та розміщенням в ряду 1,65 м, між рядами 2,0 м.

Основними лісоутворюючими деревними породами при проведенні штучного лісовідтворення є ялина європейська, ялиця біла, бук лісовий, модрина європейська. Завдяки корінному типу лісорослинних умов, у створених лісових культурах спостерігається природне поновлення як головної породи ялини європейської, так і другорядних деревних порід, таких як береза повисла, осика, вільха сіра, що в подальшому призводить до формування мішаних складних деревостанів. В практиці надлісництва є хороші результати щодо природного поновлення на зрубках головного користування ялиці білої та бука лісового. Основним завданням при плануванні природного поновлення

ялиці сбілої та бука лісового є підбір сезону проведення лісозаготівлі (зимово-весняний період), близьке розміщення пристигаючих і стиглих насаджень до зрубу. Планування доглядів за лісовими культурами відбувається з врахуванням їх необхідності по стану самих культур, а також з врахуванням температурного і водного режиму спричиненого сонячною активністю в літній період.

Термін створення лісових культур лісорозведення встановлюється 2 роки. Створення лісових культур проводиться згідно технологічних схем, приведених в додатках, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки. В технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід, тощо. Технологічні схеми складені на основі «Типів лісових культур за лісорослинними зонами» ухвалені секцією організації управління лісовим господарством науково-технічної ради Держкомлісгоспу України (протокол № 1 від 18 березня 2010 року). Розподіл запроектованих загальних обсягів лісових культур за технологічними схемами.

Доповнення лісових культур, які створюватимуться повинно проводитись при відпаді більше 15%, як правило весною наступного року.

Використання угідь і ресурсів побічних користувань

В надлісництві запроектовані такі види побічних користувань: заготівля меду, сіна, збір грибів і ягід, заготівля лікарської і технічної сировини.

Планові об'єми заготівлі недеревної лісової продукції на 2026 рік

(кг, у цілих числах)

Найменування недеревної лісової продукції	Код рядка	Кількість заготовленої недеревної лісової продукції
А	Б	В
Дерева різдвяні, шт.	1003	1500
Мед, кг		500
Сіно, тон		6

Охорона лісів від пожеж

В Путильському надлісництві щорічно затверджується план протипожежних заходів, спрямований на попередження виникнення лісових пожеж, а саме:

- розроблення та затвердження типового мобілізаційно-оперативного плану ліквідації лісових пожеж на території підприємства;
- складання і затвердження «Інструкції взаємодії з 4 ДПРЗ ГУ ДСНС у Чернівецькій області» та Путильського надлісництва;
- створення мінералізованих смуг – 20 км;
- догляд за мінералізованими смугами – 50 км;
- влаштування міць для куріння – 13 шт;
- перекриття лісових доріг;

- встановлення наглядної агітації;
- проведення виступів у ЗМІ та лекцій у школах та установах;

На території Путильського надлісництва функціонує дві лісопожежні станції (1 типу), які знаходяться в садовільному стані, санітарний стан приміщень та побутові умови відповідають нормативам, укомплектовані 2 пожежні автомобілі на базі ГАЗ-66. Всі протипожежні водойми в задовільному стані. Доукомплектовано 14 пунктів зосередження протипожежного обладнання та інвентаря по структурних підрозділах відповідно до норм забезпечення протипожежним обладнанням та засобами гасіння лісових пожеж.

Навчання персоналу з пожежної безпеки, який допускається до гасіння лісових пожеж, відбувається в спеціалізованих навчальних центрах із теоретичними і практичними навчаннями, та здачею екзаменів, за курсом «Лісовий пожежний» та «Керівник гасіння лісової пожежі».

6.5 Захист лісу від шкідників і хвороб

Працівниками лісової охорони здійснюється постійний моніторинг насаджень щодо їх санітарного стану. В разі виявлення лісовою охороною фактів негативних змін в лісових насадженнях спричинених рядом природно-кліматичних факторів, поширення хвороб та шкідників, сигналізується в надлісництво повідомленням про погіршення санітарного стану господарської одиниці (виділу), з вказанням конкретних причин. На основі повідомлень, проводиться лісопатологічне обстеження із залученням спеціалістів лісозахисних підприємств, міжрегіонального управління, представників органів місцевого самоврядування, де вказується перелік заходів які необхідно провести з метою покращення санітарного стану лісів та строки їх виконання.

В надлісництві щорічно проводяться наступні лісозахисні роботи:

- лісопатологічне обстеження – 10000 га;
- ґрунтові розкопки – 230 шт;
- виготовлення і розвішування шпаківень – 100 шт;
- виготовлення і розвішування годівниць – 120 шт;
- розселення мурашників – 120 шт;

6.6 Господарська діяльність надлісництва на забруднених радіонуклідами територіях, з урахуванням рівня їх забрудненості, у тому числі вибухонебезпечними предметами

Карти з нанесеними зонами забруднення території одиниці господарювання радіонуклідами

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування територія Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» не забруднена радіонуклідами та вибухонебезпечними предметами.

У разі виявлення таких територій надлісництво буде керуватися затвердженою Інструкцією з ведення лісового господарства на землях які забруднені вибухонебезпечними предметами (ЗВНП) по Путильському надлісництву філії «Подіський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

6.7 Дотримання принципу не виснажливості

Щорічний обсяг заготівлі ліквідної деревини від всіх видів рубок, згідно матеріалів лісовпорядкування, для Путильського надлісництва становить 119116 куб.м..

Сортиментною структурою, затвердженою для Путильського надлісництва на 2026 рік передбачено заготівлю 119003 куб.м. ліквідної деревини.

7.МОНІТОРИНГ ЛІСІВ

7.1 Методика моніторингу

Методика моніторингу розроблена на виконання критерію 9.4 FSC® Національного стандарту системи ведення лісового господарства для України.

Головна мета моніторингу ОЦЗ – визначити чи виконуються стратегії збереження ОЦЗ та чи не шкодять господарські заходи ідентифікованим ОЦЗ. Результати моніторингу надають співробітникам надлісництва актуальну інформацію про ОЦЗ, які зустрічаються в межах лісового фонду надлісництва і є основою для внесення змін до стратегій збереження або коригування планів господарювання. Однією із загальних і поточних цілей моніторингу є поступове накопичення інформації про наявні ОЦЗ та території де вони ідентифіковані. На підставі цієї інформації можна оцінити, чи зберігаються ОЦЗ та чи є ефективною господарська діяльність, спрямована на їхнє збереження.

Послідовний стандартизований моніторинг особливо важливий, щоб зрозуміти, чи є зміни ОЦЗ, що спостерігаються, дійсними (наприклад, збільшення популяції) чи є результатом зміни в системі моніторингу (наприклад, зміна персоналу на когось, хто краще виявляє види).

Ефективна програма моніторингу повинна оцінювати, чи підтримуються ідентифіковані ОЦЗ, використовуючи якомога менше часу та грошей, без шкоди для якості моніторингу. Екстенсивний і такий, що вимагає значних витрат часу моніторинг є непотрібним, якщо немає вагомих підстав вважати, що масштаби та інтенсивність виробничої діяльності загрожують підтримці ОЦЗ.

Загальні положення щодо моніторингу особливих цінностей для збереження

Перший крок до моніторингу ОЦЗ передбачає їхню ідентифікацію, оцінку їхнього стану, визначення загроз, рівня захисту, який є необхідним для збереження відповідних природоохоронних цінностей, нанесення меж ОЦЗ на карту, тобто встановлення початкових (вихідних) даних.

Вихідні дані забезпечують контрольний рівень, з яким можна порівняти подальші дані моніторингу, щоб оцінити, чи зберігаються ОЦЗ. Таким чином, при проведенні моніторингу слід використовувати методи, частоту та

інтенсивність вибірки, подібні до тих, які використовувалися під час початкової ідентифікації ОЦЗ, щоб результати були порівняними.

В ході моніторингу проводиться кількісна або якісна оцінка встановлених ОЦЗ та їх порівняння з минулорічними та/або вихідними даними. Робиться висновок про характер змін, якщо вони спостерігалися. У випадку фіксації негативних змін плануються заходи з виправлення ситуації.

Моніторинг ОЦЗ проводиться у надлісництві щорічно спеціалістами надлісництва за участі всіх зацікавлених сторін. В ході моніторингу оцінюється ефективність заходів із збереження або поліпшення ОЦЗ та їх стан.

Під час проведення моніторингових досліджень до консультацій залучаються представники державних органів охорони навколишнього природного середовища, науково-дослідних установ, громадських і природоохоронних неурядових організацій, місцеві та запрошені експерти різних профілів (екологи, ботаніки, зоологи, соціологи, тощо), представники місцевих громад, інші зацікавлені сторони.

Дані моніторингу записуються та зберігаються в централізованій базі даних, оскільки це зручно для аналізу довгострокових тенденцій щодо ОЦЗ. Проте моніторинг конкретних ОЦЗ не завжди виявляє причину спостережуваних змін у ОЦЗ.

Види моніторингу ОЦЗ.

Оперативний моніторинг

Основні завдання оперативного моніторингу – дотримання вимог чинної нормативно-законодавчої бази ведення лісового господарства та природоохоронного законодавства, а також виконання планів господарювання в межах ідентифікованих ОЦЗ.

Включає виявлення та запобігання будь-якій незаконній діяльності в межах ідентифікованих ОЦЗ, лісопатологічний моніторинг, моніторинг проведення господарських заходів, будівництва доріг, поводження з відходами, дотримання меж ОЦЗ тощо. Оперативний моніторинг має проводитися досить часто, щоб виявити проблемні зони, за якими буде продовжено більш цілеспрямований моніторинг.

Методи оперативного моніторингу: патрулювання лісів силами лісової охорони; лісопатологічні обстеження; приймання виконаних робіт; тощо.

Моніторинг збереження ОЦЗ

Моніторинг збереження ОЦЗ спрямований на оцінку того, чи досягаються цілі, визначені в плані господарювання, а також чи ефективними для збереження ОЦЗ є господарські заходи. На відміну від оперативного моніторингу увага зосереджена на моніторингу стану ОЦЗ. Дані, зібрані під час цього моніторингу, можуть бути доповнені даними оперативного моніторингу або супутніх спостережень.

Методи моніторингу збереження ОЦЗ: обстеження популяцій видів, що охороняються; обстеження оселищ; обстеження пралісів і старовікових лісів; обстеження генетичних резерватів; обстеження рослинності (дослідження

індикаторних видів, вимірювання структури рослинності) – для ОЦЗ 1 і ОЦЗ 3; моніторинг ерозії ґрунтів; моніторинг рівнів седиментації води у природних водоймах; обстеження структури рослинності, ключової для запобігання ерозії (стан деревного та надґрунтового покриву) – для ОЦЗ 4; інтерв'ю із зацікавленими сторонами для визначення того, чи збережено цінність ОЦЗТ – для ОЦЗ 6.

Моніторинг загроз

Під час моніторингу відстежуються внутрішні та зовнішні загрози для ОЦЗ, виявлені під час процесу первинної оцінки загроз та оцінюється, чи виникли нові загрози. Моніторинг загроз включає цілеспрямований моніторинг індикаторів загрози (наприклад, моніторинг якості води) на ОЦЗ, загрози, додатково зафіксовані під час оперативного моніторингу (наприклад, виявлення спалаху ентомошкідників під час лісопатологічного моніторингу) та інтерв'ю із зацікавленими сторонами (місцеві громади, органи місцевого самоврядування, НУО тощо) та експертами.

Методи моніторингу загроз: аналіз результатів патрулювання лісів силами лісової охорони (зокрема, динаміка незаконних рубок) та результатів лісопатологічних обстежень (динаміка розвитку шкідників та хвороб лісу); аналіз оперативного моніторингу за станом лісів; моніторинг інвазійних видів; аналіз частоти злив та повеней; тощо.

Відповідальні за проведення моніторингу ОЦЗ

Загальну відповідальність за реалізацію програми моніторингу несе начальник надлісництва, який забезпечує належний збір та аналіз даних, а також використання результатів для адаптивного ведення господарства.

Відповідальними за проведення оперативного моніторингу є лісова охорона надлісництва (патрулювання лісів, лісопатологічні обстеження), лісничі (приймання виконаних робіт).

Відповідальними за проведення моніторингу збереження ОЦЗ є співробітники відділу лісового та мисливського господарства, які проводять власні спостереження, а також координують діяльність зацікавлених сторін та експертів, залучених до моніторингу збереження ОЦЗ. Моніторинг збереження ОЦЗ також проводиться співробітниками лісництв.

Відповідальними за проведення моніторингу загроз є співробітники відділу лісового господарства, діяльність яких координується головним лісничим.

Залучення зацікавлених сторін та експертів

Моніторинг ОЦЗ здійснюється як співробітниками надлісництва, так і зацікавленими сторонами та експертами.

До оперативного моніторингу залучаються представники правоохоронних органів (патрулювання лісів разом із лісовою охороною), спеціалісти Укрлісозахисту (лісопатологічні обстеження), інспектори Держекоінспекції (перевірка дотримання природоохоронного законодавства).

До моніторингу збереження ОЦЗ залучаються спеціалісти ДО «Український ЛСЦ» та її відокремлених підрозділів (дотримання режиму збереження та стану генетичних резерватів), фахові екологи, ботаніки, зоологи (моніторинг стану ОЦЗ 1 і 3), інспектори Держекоінспекції (дотримання режиму збереження та стану об'єктів ПЗФ та територій Смарагдової мережі). Моніторинг ОЦЗ 4-6 завжди має враховувати результати консультацій з представниками місцевих громад.

Задекларовані послуги екосистем:

Не заявляє екосистемні послуги в сфері дії сертифікату.

Соціальні цінності:

Профспілка,

Гендерна рівність,

Співпраця з причетними і зацікавленими сторонами.

Опис програма моніторингу

Приріст та обсяги заготовленої деревини. Цілі господарської діяльності

Забезпечує:

- система базового і безперервного лісовпорядкування;
- система ЕОД;
- дотримання Процедури системи моніторингу виконання запланованих завдань для Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс «ДП «Ліси України»
- методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду місць заготівлі деревини в лісах Державного агентства лісових ресурсів України;

- планування рубок формування і оздоровлення лісозахисту і ліспроекту;

Дотримання вимог:

- охоронних зобов'язань;
- положення про об'єкти ПЗФ;

Інші законодавчі і нормативні документи що регламентують окремі аспекти лісгосподарської діяльності: виробничо-фінансовий план, ЛГ-10, - 3-ЛГ та інші.

7.2 Періодичність

В залежності від видів запроєктованих заходів та строків на їх виконання, моніторинг результатів можна проводити кожного місяця, кварталу та півріччя основувшись на показники підтверджені місячними звітами.

7.3 Показники

Структура системи моніторингу повинна включати наступні показники:

- екологічні показники – стан лісів, біорізноманіття, природне поновлення, санітарний стан, наявність інвазійних видів, стан водних ресурсів та інші;

- виробничі показники – обсяги лісозаготівлі, лісовідновлення та лісорозведення, площі рубок, використання недеревних ресурсів, ефективність протипожежних заходів, приживлюваність лісових культур та інші;

- соціально-економічні показники – працевлаштування місцевого населення, створення доданої вартості на місцевому рівні відповідно до масштабу, інтенсивності та ризику, залучення місцевих громад тощо.

7.4 Документування результатів, у тому числі картування Документування результатів моніторингу стану ОЦЗ

Результати проведеного моніторингу доцільно подавати в табличній формі:

Результати моніторингу стану ОЦЗ, проведеного у 20__ році у надлісництві

№	Назва та опис ОЦЗ	Об'єкт та/або місцезнаходження (лісництво, квартал/виділ) ОЦЗ	Стан ОЦЗ	Результати моніторингу			
				Оперативного	збереження ОЦЗ	загрози	Чи плануються заходи

Карти з нанесеними природними ресурсами і зонуванням землекористування на одиниці господарювання.

В зв'язку з військовим станом картографічні матеріали можуть бути надані за запитом в загальний доступ не викладається.

8. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

8.1 Права працівників, гігієна та безпеки праці, гендерна рівність

Права працівників, гігієни та безпеки праці, гендерної рівності у Путильському надлісництві філії «Подільський лісовий офіс» повністю гарантуються та виконуються на підставі основних наступних документів:

- Конституції України,
- Статуту підприємства ДП «Ліси України,
- Положення про філію,
- Колективного договору,
- Галузевої угоди,
- Штатного розпису,
- Посадових інструкцій,
- Положення про службу ОП,
- Конвенції МОП про працю, ратифікованих Україною (№ 29; 87; 98; 100; 105; 111; 138; 182;)
- Положення про гендерну політику

8.2 Охорона праці

Служба охорони праці в філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» функціонує у складі: начальника Відділу з охорони праці та цивільного захисту (керівник служби охорони праці) та провідних інженерів з охорони праці Відділу з охорони праці та цивільного захисту, які підпорядковуються директору філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України».

У кожному надлісництві закріплені за робочим місцем і фактично там працює інженер з охорони праці. В своїй діяльності працівники керуються законодавством України, нормативно-правовими актами з охорони праці, колективним договором та актами з охорони праці, що діють в межах Філії.

У надлісництві всі технологічні процеси та види робіт виконуються при безпосередньому дотриманні інструкцій з питань охорони праці та карт технологічного процесу та постійному контролю і моніторингу дотримання трудової та виробничої дисципліни працівниками підприємства.

8.3 Взаємодія з громадами

Стосунки з громадами, місцевого економічного та соціального розвитку

Зона діяльності Путильського надлісництва розташована на території 5 місцевих громад (Усть-Путильська, Путильська, Селятинська, Конятинська, Берегометська). Шляхом залучення цих громад, встановлено їхні права на землеволодіння, на доступ та використання лісових ресурсів та послуг екосистем, їхні звичаєві права та законні права і обов'язки, які застосовуються в межах одиниці господарювання.

До послуг з лісозаготівель, перевезення лісопродукції, проведення рубок догляду, санітарних рубань, рубок головного користування, догляду за лісовими культурами залучатимуться працівники на умовах трудових угод та договорів підряду. Окрім того, значна частина місцевого населення працює у штаті лісництв.

Фінансовим планом філії «Подільський лісовий офіс» передбачено сплату всіх видів податків та рент відповідно до податкового законодавства в зоні діяльності Путильського надлісництва.

ПРОЦЕДУРА

залучення сторін, чий інтереси зачеплено, та зацікавлених сторін до процесів планування та моніторингу господарської діяльності Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

Дана процедура розроблена на виконання вимог FSC стандарту системи ведення лісового господарства для України та з метою удосконалення співпраці надлісництва із сторонами, чий інтереси зачеплені та зацікавленими сторонами.

Сторона, чий інтереси зачеплено: Будь-яка особа, група осіб або організація, яка є або може бути об'єктом впливу діяльності одиниці господарювання. Прикладом (невичерпним) може бути особа, група осіб або організацій, розташованих поруч із одиницею господарювання (наприклад, власники земель, розташованих нижче за течією).

Сторонами, чий інтереси зачеплено, можуть бути, наприклад:

- місцеві громади;
- працівники;
- люди, що мешкають у лісі;
- суміжні землекористувачі;
- місцеві переробники лісової продукції;
- місцеві комерційні структури;

- власники прав на землеволодіння і користування, зокрема землевласники;
- організації, уповноважені діяти або відомі як такі, що діють від імені сторін, чий інтереси зачеплено, наприклад соціальні або екологічні НУ О, профспілки, тощо.

Зацікавлена сторона: Будь-яка особа, група осіб або організація, яка виявляє інтерес або відомо, що вона має інтерес до діяльності одиниці господарювання.

Зацікавленими сторонами можуть бути, наприклад:

- природоохоронні організації, наприклад, довкільні неурядові організації;
- організації працівників, наприклад, профспілки;
- організації з прав людини, наприклад, соціальні неурядові організації;
- проекти місцевого розвитку;
- органи місцевої влади;
- державні урядові відомства, що діють в регіоні;
- національні офіси FSC®;
- експерти з конкретних питань, наприклад, з особливих цінностей для збереження.

Залучення сторін, чий інтереси зачеплено, та зацікавлених сторін: Процес, відповідно до якого, надлісництво забезпечує комунікацію, консультації та/або участь зацікавлених сторін та/або сторін, чий інтереси зачеплено, гарантуючи, що їхні інтереси, бажання, очікування, потреби, права та можливості беруться до уваги під час створення, виконання та оновлення плану ведення господарства.

У своїй господарській діяльності надлісництво залучає *у культурно доречний спосіб сторони, чий інтереси зачеплено* до процесів планування та моніторингу господарської діяльності у наступних випадках:

- Для вирішення спорів, в яких порушено надлісництвом норми звичаєвого права, які можуть бути своєчасно врегульовані без судового розгляду;
- Щодо звернень громадян, у межах Закону України, «Про звернення громадян», який регулює питання практичної реалізації громадянами України наданого їм права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту, пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки у роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних та громадських органів;
- Для вирішення спорів і забезпечення справедливої компенсації працівникам за втрату або пошкодження майна, за професійні захворювання або виробничі травми, отримані під час роботи у Володимир-Волинському надлісництві філії «Поліський лісовий офіс»;
- Для вирішення спорів, розгляду скарг і надання справедливої компенсації місцевим громадам і окремим особам щодо впливів господарської діяльності Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс»;
- Для інформування (місцевих громад) стосовно того, коли, де і як вони можуть висловлювати свою думку і вимагати зміни господарської діяльності в тій мірі, яка необхідна для захисту їхніх прав;

- Для інформування (місцевих громад) стосовно:
  - того, що місцеві громади знають власні права та обов'язки щодо ресурсів;
  - поточної та запланованої на майбутнє лісгосподарської діяльності;
  - комерційної заготівлі НДЛП третіми сторонами в межах території Путильського надлісництва;

- Для визначення можливості місцевого соціально-економічного розвитку;
- Для визначення, уникнення та пом'якшення істотних негативних соціальних, екологічних та економічних впливів господарської діяльності;
- Для визначення та встановлення заходів збереження місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення, на які ці місцеві громади мають законні або звичаєві права;

- Для оцінювання та визначення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та особливо цінних для збереження територій (ОЦЗТ) тип 5 та 6.

- Для розробки ефективних стратегій щодо підтримки та/або збагачення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) тип 5 і 6.

У своїй господарській діяльності Путильське надлісництво залучає **зацікавлені сторони** до процесів планування та моніторингу господарської діяльності у наступних випадках:

- Для визначення переліку деревинних та недеревинних ресурсів і послуг екосистем, які можуть посилювати та диверсифікувати місцеву економіку;

- Для оцінювання та визначення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ) та особливо цінних для збереження територій (ОЦЗТ);

- Для розробки ефективних стратегій щодо підтримки та/або збагачення особливих цінностей для збереження (ОЦЗ);

- Для проведення моніторингу за особливими цінностями для збереженнями (ОЦЗ);

- Для визначення та збереження рідкісних і зникаючих видів флори і фауни.

Визначення відповідних представників та контактних осіб, де це можливо, із місцевими установами, організаціями та державними органами:

Для проведення у майбутньому залучення сторін, чий інтереси зачеплено та зацікавлених сторін, щодо вирішення різного роду питань зі сторони Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» відповідальними представниками є начальник надлісництва – ШТЕФАНКО Валентин Леонідович, тел. 0966232630 e-mail: putylske.lg@e-forest.gov.ua та помічник надлісничого – ФРЕЙ Петро Прокопович тел. 0963071162. Зі сторони місцевих громад - голова територіальної громади, його заступники або ж інші уповноважені особи, зі сторони громадських організацій - керівник організації чи інші уповноважені особи; зі сторони органів державної влади та інших установ та організацій - керівники, їх заступники чи інші уповноважені особи.

Канали комунікації для двостороннього обміну інформацією:

Визначаються такі канали комунікації та інформування про об'єкти для двостороннього обміну інформацією як:

- Листування, як в паперовому вигляді, на поштову адресу надлісництва, так і в електронному вигляді на електронну адресу надлісництва putylske.lg@e-forest.gov.ua;

- Діалоги, консультації;

- Засідання, збори;
- Тощо.

Основною формою проведення консультацій із зачепленими та зацікавленими сторонами є їх інформування стосовно прав та обов'язків, поточної та запланованої на майбутнє лісогосподарської діяльності, визначення та встановлення заходів збереження місць особливого культурного, екологічного, економічного, релігійного або духовного значення паперовими листами поштою та електронними сервісами (електронна пошта, сторінки в соцмережах).

Забезпечення рівного представництва та залучення всіх задіяних сторін

Основним завданням та пріоритетом, при залученні зачеплених сторін, для Путильського надлісництва є дотримання принципів рівності та не дискримінації громад, незалежно від статі, майнового чи соціального статусу, віку, освіти, релігійних чи іншого виду поглядів тощо.

Путильське надлісництво залучає до усіх видів процедур чоловіків, жінок, молодь, людей похилого віку, соціальних меншин, тощо.

Забезпечення реєстрації всіх зустрічей, обговорюваних питань та досягнутих угод

Під час залучення сторін чиї інтереси зачеплено обов'язково здійснюється реєстрація підсумків таких зустрічей, а саме: для листування у паперовому чи електронному вигляді - реєстрація листів шляхом присвоєння їм вихідних номерів, для результатів проведених діалогів, засідань, зборів, зібрань - протоколи, рішення тощо.

Протоколи рішення діалогів, засідань, зборів, зібрань реєструються одразу після їх фіксування.

Забезпечення затвердження змісту записів за результатами проведених зустрічей

Для залучення зачеплених сторін щодо різного виду випадків Путильське надлісництво повідомляє сторону надсилаючи листи з необхідною інформацією. Зачеплені сторони у встановлений термін зобов'язані надати відповідь по даних питаннях, у разі якщо відповідь не була надана, то надлісництво вважатиме, що зацікавлені сторони згодні із висновками Путильського надлісництва.

У випадку надходження відповіді на ті чи інші питання від зачепленої сторони, то Путильське надлісництво по порушеному питанню організовує проведення зустрічей, зборів, нарад, засідань. Протоколи, рішення, щодо результатів, таких заходів приймаються більшістю голосів. У разі незгоди когось з учасників, відносно результату прийнятого рішення, особа має право викласти в окремому документі своє бачення вирішення питання, з обов'язковою аргументацією. Окрема думка долучається до протоколу чи рішення. Усі прийняті рішення, листування обов'язково вивчаються, переглядаються та аналізуються лісовим господарством.

Забезпечення розповсюдження результатів усіх культурно доречних заходів із залучення між усіма причетними

Путильське надлісництво для розповсюдження результатів усіх культурно-доречних заходів по кожному конкретному питанню застосовує метод листування із зачепленими сторонами.

Розповсюдження результатів перемовин для широкого кола зацікавлених сторін

Для розповсюдження результатів консультацій для широкого кола зацікавлених сторін Путильське надлісництво філії «Подільський лісовий офіс» здійснює розміщення інформації у газетах районного та обласного значення.

8.4 Вирішення конфліктів

У випадку виникнення будь-яких спірних питань в зоні діяльності Путильського надлісництва, звернення приймаються за адресою:

Путильське надлісництво філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

59101 Чернівецька область Вижницький район,
селище Путила, вулиця Шевченка , будинок 3б
Тел. 0964706959

Е-mail putylske.lg@e-forest.gov.ua

З понеділка по п'ятницю з 8:00 до 17:00,
обідня перерва з 12:00 до 13:00

Філія «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»

58009 м. Чернівці, Чернівецька область ,
вул.Руська, будинок 203А
Тел.(0372)54 07 55

Е-mail Podilskyi.lo@e-forest.gov.ua

З понеділка по п'ятницю з 8:00 до 17:00,
обідня перерва з 12:00 до 13:00

Скарги щодо прав володіння та користування землями лісового фонду і лісовими ресурсами, у випадку втрат чи понесення збитків, завданих їхнім юридичним чи традиційним правам, власності, умовам проживання, спричиненні господарською діяльністю Путильського надлісництва, вирішуються у процесі консультацій та переговорів за згодою сторін.

Скарга подається в письмовій формі (в електронному або паперовому вигляді) і повинна містити опис порушеного права особи, коли відбулося порушення, факти і можливі докази, що підтверджують скаргу.

Скарга може бути подана протягом 10 днів із дня вчинення діяння або з дня, коли повинно було стати відомо про його вчинення. Скарга може бути надіслана на електронну поштову скриньку putylske.lg@e-forest.gov.ua або Podilskyi.lo@e-forest.gov.ua . Фахівець (протягом робочого дня) передає отримані скарги особі відповідальній за врегулювання скарг.

Після отримання скарги та проведених консультацій зі скаржником, скаржник може обрати наступні способи вирішення спору щодо врегулювання скарги:

- 1) неформальна процедура;
  - 2) формальна процедура;
  - 3) відмова від необхідності реагування.
- Неформальна процедура.

У разі врегулювання спору неформальним шляхом передбачається наступна послідовність дій:

– отримання заяви в письмовій формі від скаржника/скаржниці, уточнюючі та додаткові деталі, зокрема дата, місце, час, особи, залучені до ситуації, свідки тощо.

– протягом 10 робочих днів відповідальна особа за врегулювання спорів проводить зустрічі зі скаржником/скаржницею, свідками та іншими особами, які можуть надати необхідну інформацію. Строк розгляду скарги може бути продовжено не більше ніж на 10 днів, з прийняттям відповідного рішення. У разі необхідності особа відповідальна за врегулювання спорів може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників, які є незацікавленими особами у ситуації, що розглядається;

– Комісія вивчає скаргу, надає консультації обом сторонам, пропонує способи вирішення ситуації, що виникла. У разі досягнення спільного рішення, воно оформлюється в письмовій формі та підписується скаржником/скаржницею, відповідачем/відповідачкою. Примірник такого спільного рішення повинен зберігатися в Комісії протягом п'яти років.

У разі врегулювання випадку формальним шляхом передбачається наступна послідовність дій:

– Комісія в межах формальної процедури після отримання скарги обов'язково інформує керівництво філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України»;

– протягом 10 робочих днів проводиться засідання Комісії на якому вирішується чи скарга дійсно стосується Путильського надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України» і чи її розгляд належить до компетенції Комісії.

– протягом десяти днів Комісія від дня отримання скарги проводить зустрічі зі скаржником/скаржницею, свідками та іншими особами, які можуть надати необхідну інформацію. Строк розгляду може бути продовжено не більше ніж на 30 днів, з прийняттям відповідного рішення.

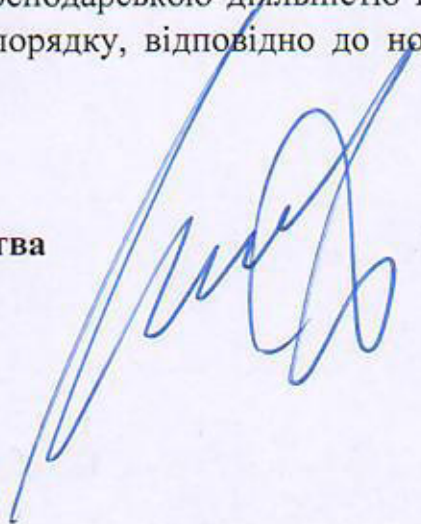
При необхідності Комісія може запитувати додаткову інформацію, а також звертатися за консультацією та/або інформацією до працівників незацікавлених у ситуації, що розглядається.

Рішення Комісії щодо ситуації, описаній у скарзі, готується в межах встановлених строків та подається невідкладно директору філії, начальнику надлісництва, скаржнику.

На підставі рішення Комісії директор філії приймає відповідні рішення, передбачені законодавством.

У разі неможливості досягнення згоди у процесі консультацій, переговорів, зборів суперечки щодо прав володіння та користування землями лісового фонду і лісовими ресурсами, у випадку втрат чи понесення збитків, завданих їхнім юридичним чи традиційним правам, власності, умовам проживання, спричинені господарською діяльністю Путильського надлісництва вирішуються у судовому порядку, відповідно до норм чинного національного законодавства.

**Начальник
Путильського надлісництва**

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke, positioned between the printed name and the title.

Валентин ШТЕФАНКО